

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Controversia VI. De primo membro diuidente quod est substantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

non possumus sursum ascendere prædicatione formali, & dicere, Rationale est animal, aut est sensitiuum, sicuti postquam diximus *Petrus est homo*, possumus dicere, homo est animal, animal est viuens, & sic ascendere vsque ad supremum genus substantiæ: ergo rationale non intrat rectam lineam prædicamentalem, in qua omnia quæ directè constituuntur per prædicationes formales ascendunt vsque ad supremum genus, & descendunt vsque ad viti- mum indiuiduum.

De Deo Optimo Maximo multi latè disputant, an in prædicamento sit constituendus necne. D. Augustinus de cognitione veræ vitæ cap. 2. Deum amouet à prædicamento, quia existimat in prædicamento substantiæ tantum constitui substantias illas, quæ physicè accidentibus subsunt, quod Deo minime conuenit, in quo nulla datur accidentium compositio, sed summa simplicitas essentiæ cum attributis. Conclusionem D. Augustini absolutè traditam defendit communis Scholasticorum sententia, quæ negat Deum in prædicamento constitui. Deum poni posse in prædicamento substantiæ defendunt Gregorius in 1. distinct. 8. quæst. 3. artic. 2. Gabriel & Ochamus ibidem, quæst. 1. quod tantum negandum esse ait Hurtadus disputat. 9. Metaphysic. sect. 4. quia aliter Patres loquuntur, quorum vestigia sequi debemus non quia ratio aliqua metaphysica prohibeat Deum in prædicamento constitui. Consentit Arraga disput. 3. sect. 2. qui asserit in sensu vñtiori, quo in Scholis substantiæ nomen desumitur proculdubio posse poni in prædicamento, licet certum sit ponendum non esse sumpta substantia in sensu, quo illam Augustinus desumpsit, quia in Deo summè simplici non inuenitur ratio substantiæ, quæ accidentibus physicè substat. Subscribant ferè omnes recentes, qui asserunt quæstionem hanc parè esse de nomine. Si placet lege Hurtadum supra, quia benè dissoluit omnia, quibus probari intenditur Deum non posse poni in prædicamento, quæ non refero, quia omnia parui momenti, & nullius doctrinæ. Certum est naturam diuinam non posse esse communem pluribus inferioribus, quia non possunt plures naturæ diuinæ, neque per intellectum excogitari. Certum est etiam rationem entis infiniti, & increati posse vñuocè dici de omnibus attributis diuinis realiter identificatis, & per intellectum distinctis, certum est etiam rationem personalitatis increatæ, & infinitæ posse vñuocè dici de tribus personalitatibus diuinis inter se distinctis, & cum essentia identificatis. Insuper constat ex doctrina Controvers. 1. Punct. 5. posse mente præscindi rationem entis à Deo, & creaturis, ex vi cuius præcisionis sit vna per intellectum, ex quo infertur posse abstrahi rationem substantiæ à creatura, & increata, quod sufficeret vt substantia sic abstracta genus esset ad creatam, & increatam insuper Controv. 1. Punct. 8. probauimus rationem entis sic abstractam esse vñuocam, quod eadem ratione dicendum est de substantia simili abstractione præcisâ. Certum est intra rationem entis creati, & finiti Deum non comprehendere, quia ratione excludo cum communi sententia Deum à prædicamento, & assero hæc tantum in se claudere entia finita, & creata, non alia ratione nisi quia de his tantum fuere instituta, vt significaretur quantum Deus infinite perfectus à creatura distaret, licet nulla possit ratio efficax assignari, propter quam non potuisset institui prædicamentum quoddam, cuius ratio suprema abstraheret à substantia creata & increata, sub quo posset constitui Deus tanquam ratio particularis indiuisibilis, & immultiplicabilis in alios Deos inferiores, aut similes.

CONTROVERSIA VI.

De primo membro diuidente quod est substantia.

INTER omnia prædicamenta primum sibi locum substantia vendicat, quia hæc est primum ens, & longè perfectius accidentibus, de qua modo hanc constituo Controversiam.

PUNCTUM I.

Conceptus quidditatus substantiæ vt distincta ab accidenti explicatur.

§. I.

Aliorum sententia.

Vlgaris opinio substantiam ab accidenti distinguere, per independentiam à subiecto, iuxta quam dicitur, essentiam accidentis esse inhærentem, seu dependere à subiecto, & essentiam substantiæ carere hac dependentia, seu inhærentia, in quo sensu explicant communem definitionem substantiæ *ens perse*, qui hanc dicendi modum sectantur. Politiores Neoterici frequenter hunc dicendi modum reiciunt: quia forma equi est substantia, dependetque à subiecto, & illi inhæret, sicuti dependet, & inhæret quantitas: ergo ex hoc capite non possunt differre substantia & accidentis, siquidem vtrique communis est inhærenti conceptus. Dices subiectum formæ equi hac deficiente exigere aliam, quæ huius loco substituatur, & deficiente formæ accidentali non aliam loco illius exposcere. Nec vera, neque ad rem solutio: non vera, quia multorum fert opinio, quam tradidi Controvers. 2. Physic. Punct. 7. materiam quatenus est ex se posse sine forma existere. Sed esto non possit: certius est materiam non posse esse sine quantitate, & nullum subiectum posse esse sine præsentia, siquæ aliam necessariò esse concedendam, si ab hac remouetur. Non ad rem, quia hæc differentia non pertinet ad inhærentiam, neque ad inhærentiæ negationem spectat: ergo licet ex hoc capite differant substantia, & accidentis non benè vtriusque natura explicaretur per dependentiam seu dependentiæ negationem. Solet adduci pro hæc- tentia D. Thomas 3. part. 9. quæst. 7. artic. 1. ad 2. Vbi docet proprium substantiæ esse exigere non esse in alio tanquam in subiecto. Ego D. Thomam interpretor de substantia completa, cui hoc conuenit, & non illum de quacunque substantia intelligo.

Alij substantiam definiunt, quod est *alicuius constitutum*, quod accidenti conuenire non putant. Ego non ex hoc capite formam substantialem ab accidentali discerno, quia harum neutra est constitutiuum subiecti, quod supponit, & vtraque constituit compositum, seu concretum compositum ex ipsa, & subiecto: ergo per hanc rationem constituendi in nihilo hæc formæ differunt. Dices formam substantialem, veluti formam equi esse constitutiuum compositi substantialis, & formam accidentalem, veluti albedinem, esse constitutiuum compositi accidentalis, ex quo capite differunt, tanquam accidentis, & substantiæ: quia forma constitutiuum compositi accidentalis accidentis est, & forma constitutiuum substantialis formæ substantiæ essentiam exhibet. Dicis verum, sed principium petis, & explicis idem per idem, inquirimus rationem substantiæ, & illam explicas per constitutiuum substantiæ, cuius naturam venamur. Secundò, ideo totum constitutum ex subiecto, & forma substantiali substantia est, quia forma per quam constituitur, est substantia: ergo prius est formam secundum se esse substantiam, quam totum ex illa constitutum esse substantiale: ergo aliunde explicanda est natura formæ substantialis, non per totum, quod constituit, quod cognosci non poterit, nisi prius forma per quam constituitur nobis innotescat.

Plerique conceptum explicant substantiæ per radicem substantiæ, illudque ens substantiale appellant, quod est substantia radix. Reiciunt multi definitionem hanc, quia substantia radix substantiæ non est, & substantiæ constitutiuo gaudet. Non placet hæc impugnatio, quia si ex eo quod natura substantiam exigit, per ordinem ad hanc in esse substantiæ constituitur, potiori iure substantia substantia dicitur, quia per ordinem ad ipsam naturam ab ipsa distincta in esse substantiæ constituitur. Reicio hunc dicendi modum, quia iuxta illum difficile poterit reddi ratio, propter quam, quantitas aliudve huiusmodi accidentis substantiæ non sit radix, nunc enim dicimus quantitati substantiam non competere, quia est accidentis: & si dicamus constitutiuum substantiæ esse substantiam exigere, dicemus

dicemus non esse substantiam, quia illi substantia non conuenit, vitiosumque circulum manifeste committimus.

4 Hurtad. disput. 10. Metaph. sect. 2. modum alium explicandi substantia naturam inuenit: asserit substantiam esse conceptum quidditarium rei quo durante, res durat, ceterum omnibus mutatis aut circumscriptis. Hic dicendi modus hucusque coincidit cum alio, quo substantia solet explicari per oppositionem cum accidenti, cuius natura est posse adesse, & abesse, absque subiecti corruptione. Quem dicendi modum ferè omnes impugnant, quia tam forma substantialis, quam accidentalis abesse potest sine corruptione subiecti, & neutra sine corruptione compositi ex subiecto, & forma; sed occurrit illius author verbis illis, quo durante res durat, & docet illam particulam res intelligendam esse strictè, de his, quæ absolute res dicuntur, ac proinde etiam si durante & deficiente albedine duret, & deficiat album, non tamen idè dicitur substantia, quia album res non est, talis enim dicitur homo, seu Petrus, non album, neque nigrum. Quid autem sit res, explicat Hurtadus dicens esse id, per quod respondemus quæstioni in quid: cum enim interrogamus quid est hoc? non dicimus esse album, aut nigrum, sed est homo, vel equus: similiter si ininterrogetur, quid emeritis? respondemus emi equum, bouem, non album aut nigrum: concludit author huius sententia n. 10. substantiam esse, quæ est absolute res, & eam constituit modo explicato, dicitur videri sibi rem hanc deducere ad prima principia.

5 Dicerem ego non ad prima principia, sed ad difficultatis initium per tot implexos circuitus quæstionem traxisse Hurtadum, neque principium aliud ex quo substantia naturam cognoscamus his nominibus dedisse, multa enim sunt, quæ hunc dicendi modum improbant, quorum pleraque illius autorem præuidisse non inficior, sed illorum solutiones nobis non ostendisse existimo, quod sic suadeo. Conclusio est, substantiam esse rem, aut constitutum illius, rem autem esse id, quo respondemus quæstioni in quid, ex quo infero substantiam esse id, quo respondemus quæstioni in quid. Legitimam, & per se notam existimo esse illationem, ex qua sic arguo: Quando agimus de re aliqua artificiali, & interrogamus, quid sit? quisque doctus respondet, est mensa, vel cathedra. Secundo si interrogemus quid emeritis? rectè respondetis emi pallium, pileum, vel togam: sed hæc omnia sunt entia artificialia, quorum forma accidens est: ergo rectè respondetur quæstioni in quid entitatibus accidentalibus: ergo sunt res: ergo illis substantia ratio competit. Respondet Hurtadus: hæc vulgò res dicitur secundum quid, & non absolute, quia rectè cognoscitur idem manere lignum destructa cathedra, & rem illam esse lignum, rationemque cathedræ accidentalem esse, seu accedens. Videamus quid rei Hurtadi habeant verba. Inquiri ex quo capite cognoscamus lignum esse rem, & cathedram, quæ antea fuerat, & iam est destructa, rem non fuisse? non ex definitione, quam tradit Hurtadus, quia has entitates artificiales res vocamus; & ad definitionem explicandam recurrit Hurtadus ad notationem, quam iam aliudè habemus lignum esse rem, & cathedram non esse talem. Rursus sicuti dicimus emisse Æthiopem, qui dicit formam accidentalem. Respondet Hurtadus nos dicere emisse Æthiopem ad discriminandum illum hominem ab aliis. Fateor hoc, sed quid ad rem, si quando interrogas quid emeritis, respondeo, emi Æthiopem ad discriminandum hominem ab aliis: ergo iam quæstioni in quid, respondetur per concretum accidentale, siue ob illam rationem: ergo non bene respondemus substantiam esse id, quo respondemus quæstioni in quid.

6 Apriori efficacissimè eandem sententiam rejicio. Nomina imposita sunt ad placitum, & omnia sunt extrinseca rebus, quibus imponuntur: ergo ex nomine non potest colligi substantia, seu quidditarius rei conceptus, quodcumque enim nomen potuit cuiusque rei accommodari: ergo ex eo quod aliqua entia vocentur hoc nomine res, non potest colligi, an sint substantia, vel accidentis. Dices verum esse hoc nomen res impositum fuisse accidentibus, iam tamen solum esse substantiis impositum: sed vnde hoc tibi constet inquiri, hoc enim per se non est notum, & quo lumine appareat albedinem non gaudere nomine res prius ignore: sed esto, do gratis, nomen res tantum impositum esse substantiis significandis, & deinde proba malè illo explicari quidditarium substantia conceptum, quia si ego inquirerem, quid est gladius, & responderes quod

vocatur nomine entis, æquè illius naturam ignotam relinqueres, non enim ex nomine possem ego illius essentiam agnoscere: sic in præsentia contingit; inquirimus quid sit substantia, respondes, id, quo respondemus quæstioni in quid: rogamus vltra, quo respondemus quæstioni in quid? respondes illo quod vocatur res, vnde de primo ad vltimum, substantiam definis per illud, quod vocatur res, quæ definitione non explicas, sed confundis substantia naturam, magis enim nobis innotescit per hoc nomen, substantia, quam per hoc nomen res, quia apud omnes constans est quantitas, albedinem, & alias entitates, quas accidentia vocamus, non gaudere hoc nomine substantia, & apud multos hoc nomen res etiam supposita hominum impositione ad significandum æquè quadrat substantia, & accidenti.

7 Proprius ad veritatem accessit Arriaga disp. 4. Metaph. sect. 6. ubi sic substantia essentiam explicat, substantia est quidquid intrinsecè constituit primam rem: nomine primæ rei intelligi vult, id, quod primò, & per se intenditur à natura, vel primò, & per se existit, vel quia est prima radix cæterorum. Sub hac definitione comprehenduntur Deus, & Angelus, & quodcumque totum simplex, siue materiale, siue spirituale, comprehenditur etiam materia prima, quia hæc omnia sunt prima entia, quæ nullum aliud supponunt, quod efficiat, sed sunt prima subiecta, cui reliqua, quæ cum illis vnum component debent accidere. Forma substantialis hac definitione continetur, quia est prima radix cæterorum. Ideo enim probauimus Controuerf. 3. Physicæ Punct. 1. dari formam substantialem, quia datur vnum principium ex quo passionem, & accidentia omnia, quæ vnius speciei individua comitantur originem trahunt. Si obicias materiam primam tantum esse primam radicem: Respondet Arriaga materiam primam indifferentem esse ad hanc, vel illam formam, & consequenter ad has, vel illas compositi passionem, & ita illarum radicem non esse. Quod si detur aliqua materia ad vnam formam determinata, illa tantum erit principium passuum accidentium, & proprietatum totius, quod composit, & ita forma erit prima radix actiua harum proprietatum, quod omnes teneri defendere rectè ait Arriaga, ut formam substantialem tueantur; si enim hæc non datur, ut sit prima radix cæterorum, superflue in quocumque toto constitueretur, & nullum supererit fundamentum ad illam defendendam.

8 Obicit sibi ipse Arriaga, posse produci à Deo substantiam aliquam nullatenus operatiuam compositam ex materia, & forma, & tamen hæc non esset radix cæterorum, quia non esset principium aliquorum accidentium, neque esset primum subiectum, cum supponeret materiam præexistentem: ergo ratio substantia neque dicit essentialiter esse primum subiectum, neque cæterorum esse radicem. Admittit Arriaga substantiam possibilem esse, & asserit illius formam rationem substantia participare, quia esset prima radix negatiuè, hoc est, quia non accideret primæ radici, seu quia non radicaretur in alia priori, quod sufficeret, ut non esset accedens, & consequenter ut non esset substantia, quia esset prima res, id est primò, & per se, & propter se intenta à natura, sicuti quælibet simplex substantia. Cumque videret Arriaga esse primam radicem negatiuè, non esse simpliciter esse primam radicem, addidit substantiam posse per disunctionem definiri, id, quod est prima radix cæterorum, vel quod ante se non habet aliam radicem. Neque aliquid inconueniens esse ait per disunctionem rem definiri, quando aliter non possumus rectam definitionem exhibere: vel aliter posse definitionem substantia tradi, substantia est ens non habens ante se aliam priorem radicem.

9 Si à substantia demas esse primum subiectum, & esse cæterorum radicem, difficile poterit illius essentia in hoc conceptu negatiuo non habendi ante se aliam priorem radicem defendi. Cur enim non dicemus modum vnionis habere ante se materiam, & formam tanquam radices, ex quibus oritur, quia vtraque illum exigit. Præcipue si de modo vnionis partiali per nutritionem acquisito sermo fiat, qui à forma substantiali producitur, & ab eadem exigitur ad perfectionem, & integritatem compositi quod constituit: ergo talis vnionis modus radicatur in forma: ergo adhuc negatiuè non conuenit illi ratio primæ radice.

10 Viget eadem difficultas in substantia, quæ oritur ex prima radice, videlicet ex forma materia vnita, seu ex natura composita ex materia, & forma: ergo substantia adhuc

adhuc negatiue non est prima radix, siquidem supponit aliam priorem in qua radicatur: sed substantia est substantia: ergo ratio substantia non est prima radix adhuc negatiue sumpta. Respondet Arriaga num. 38. nos non cognouisse substantiam ratione naturali a priori, neque a posteriori, neque experientia aliqua, sed solum ex fide, ex qua tantum illius existentiam nouimus, & ita non posse rationem naturalem reddere, propter quam substantiam sit substantia, sed rationem ex fide desumendam esse, & sicut omnes quocumque modo definitionem tradant, illam ex fide substantia applicaret, sic ipsum primæ radicis rationem, in qua conceptum constituit substantia eadem fide substantia tribuere, assereretque esse complementum primæ radicis in ratione primæ radicis, licet ab illa pullulet, & consequenter primam radicem esse inadæquatam categoriarum. Non acquiesco solutioni, fateor enim substantiam tantum ex fide nobis esse compertam, ex eademque nos deducere esse modum substantialem. Verumtamen cum nobis non constet ex fide, quid sit substantia constitutum; non illud debemus assignare repugnans modo, quem ex fide substantiam esse nobis compertum est. Potius ex eo quod fide nouerimus substantiam esse modum substantialem, constitutum substantia debemus assignare non repugnans tali modo, & quod possit ratione naturali non contradicente tali modo applicari: sed constitutum substantia ab Arriaga assignatum non potest applicari modo substantia, quem ex principiis fidei substantialem esse deducimus, sed rationi naturali repugnat tale constitutum huic modo competere: ergo hoc constitutum substantia ab Arriaga assignatum, non est verum substantia constitutum, sed chimericum, & fictitium: ergo aliud nobis querendum est, neque possumus nos fide protegere ad defendendum substantia constitutum competere, cum ratio naturalis id contradicit, ex eo enim quod illi non competat, non inferitur substantiam non esse substantiam, quod esset id quod ex principiis fidei deducimus, sed substantiam non constitui, ut vult Arriaga, per hoc, quod est non habere ante se aliam priorem radicem, quod ego absque periculo errandi in fide verum esse affirmo. Constitutum hoc, non competere substantia probat ratio facta: substantia oritur ex natura tanquam ex causa efficienti, & materiali, quæ illam exigit: ergo substantia radicatur in natura: ergo supponit aliam priorem radicem. Ergo non habet constitutum substantia, quod assignat Arriaga, videlicet non habere ante se aliam priorem radicem. Ex hoc infero iuxta hæc principia non posse substantiam completere naturam in ratione primæ radicis, id enim quod non est radix, sed radicatum non potest radicem adhuc integraliter, seu complete constituere. Confirmatur. Non ex alio capite dici nequit, quantitatem non complere naturam, seu suppositum in ratione primæ radicis, nisi quia supponit aliam radicem, ex qua oritur, sed substantia similiter supponit aliam radicem ex qua oritur: ergo non potest constituere naturam in ratione primæ radicis. Dices substantiam supponere radicem incompletam, & quantitatem supponere radicem completam. Contra: non ex alio capite potest inferri quantitatem esse extra complementum radicis, quam supponit, nisi quia illam supponit, & in illa radicatur: ergo eodem modo dicendum esset iuxta hæc principia substantiam esse extra complementum radicis quam supponit.

§. II.

Propria sententia.

10 Substantiam ego vulgari definitione definio, ens per se, quam sic interpreto. Et clariorem conficio: Substantia est id, quod primario, & propter se intenditur à natura, id autem propter se & primario intendi dicitur, quod intenditur propter aliud adæquatè ab ipso distinctum; quod enim intenditur propter illud, cum quo saltem inadæquatè identificatur, propter se intendi dicitur, sic materia, & forma, etsi propter totum intendatur, à qua illarum quælibet inadæquatè distinguitur, propter se intenduntur, quia totum à materia, forma, & vnione non distinguitur, itaque substantiam definire poteris, id quod non intenditur propter aliud adæquatè ab ipso distinctum. Totum compositum constans materia, forma, & vnione esse propter se intentum à natura, nullus ex antiquis Philosophis negauit, est enim iuxta ipsorum sententiam primum, & præcipuum ens, propter

quod perficiendum natura instituit accidentia, & vitales operationes v.g. intellectionem, & volitionem mediis quibus viuens sibi consulere, & habere omnia requirit, tum ad ipsius conseruationem, tum ad ipsius integritatem, & perfectionem accidentalem. Formam non primario, & vltimum, & præcipuum ex eo constat, quod tam materia quam forma intentæ sunt propter compositum, ut illud ipsius inuenta sunt; propter eundem finem inuenta est vnionis modus, quia videlicet totum existeret non poterat sine illo, ideo ut existeret, & ut ex materia & forma resularet totum, quod est primum, & præcipuum intentum à natura datus est nexus inter materiam, & formam, quod posito totum necessarîo resulcat. Dixi modum nullum Philosophum ex antiquis negasse totum esse primario, & per se intentum, propter quod, in horum sententia reliqua accidentia sunt instituta, quod non iuxta omnium sententias ratum tradidi: ex his enim qui suppositum fide agnouimus distinctum à composito, quicumque non vulgari ratione ductus dicere poterit, id quod primario, & per se naturam intendit, esse suppositum, quia natura intendit ens completum, & perfectissimum absolute inesse substantia, cum autem compositum sit distinctum à supposito non sit absolute completum, sed compleatur à supposito non sit absolute completum, sed compleatur per substantiam, per quam vltimo constituitur suppositum; non compositum sed suppositum, dicitur vltimo, & primario per se intentum. Neque ex hoc inferitur non posse absolute dici compositum propter se intendi, quia compositum adæquatè non distinguatur à supposito, & ita etiam compositum intendatur propter suppositum, intenditur propter se, sicut dixi de materia, & forma quæ etsi propter compositum intenduntur, intenduntur propter se, vel saltem non intenduntur propter aliud ab illis adæquatè distinctum. Habemus ergo totum non intendi propter aliud, vel intendi propter suppositum quod non est intenti propter aliud adæquatè ab ipso distinctum, & materiam, formam, & vnionem intendi propter compositum: quod si intendatur propter suppositum, vltimo materia, forma, & vnio propter suppositum intenduntur, cum quo inadæquatè illarum quælibet identificatur, & ita nulla intenditur propter aliud adæquatè ab ipsa distinctum.

Ex his infero prædictam definitionem rectè materiam, formam, vnionem substantialem, & toti composito conuenire, quæ in omnium sententia sunt entia substantialem. Poterat tantum claudicare definitio, quia substantia, vel suppositum non conueniret, in quo non peccare, sed substantiam & ipsum suppositum includere sic suadeo. Habemus fide diuinam substantiam esse substantia, & suppositum esse totum substantialem: Sed nullum est caput ex quo possumus conferre substantiam & suppositum non intendi propter se, aliunde habemus omnes entitates distinctas à substantia, quas substantiam appellamus intendi propter se modo explicato: rectè ergo dicemus substantia, & suppositum conuenire hoc, quod est intendi propter se. Confirmatur: quodcumque sit constitutum substantia non poterit à priori, neque a posteriori ostendi de substantia, de qua tantum nobis constat principis fidei distingui à natura, & ex eis deducimus esse substantiam: ergo rectè actum erit cum substantia, si constitutum substantia assignemus, quod ex nullo capite constet illi repugnare, & necellum non est, tale constitutum querere, quod de illa positius ratione valeat probari. Affirmo ergo substantiam esse substantiam, quia intenditur propter suppositum, quod quidem suppositum intenditur propter se. Eadem ratione affirmo vnionem hypostaticam naturæ humanæ Christi ad Verbum esse modum substantialem, quia illa intenditur propter Christum, seu propter hominem Deum, qui homo dicit suppositum constans naturâ humanâ Christi, & substantiâ Verbi vnita per hanc vnionem hypostaticam, quæ se habet instar causalitatis, media qua substantia Verbi terminat naturam humanam Christi, & cum illa constituit idem suppositum, quod per se ipsam constituit cum natura diuina.

Probaui iam definitionem hanc competere omnibus entitatibus, quæ substantia dicuntur, restat probandum non conuenire alicui ex his, quas accidentia vocamus. In primis non competere alicui dispositioni ad formam substantialem sic probo Dispositiones ad formam equi intenduntur (idem dico de dispositionibus ad quæcumque aliam

aliam formam) propter formam equi, & propter equum constitutum ex dispositionibus: sed dispositiones distinguuntur adaequatè à forma equi, & ab equo constituto ex materia, & forma ergo intenduntur propter aliquid adaequatè ab illis distinctum: ergo non habent rationem substantiæ. Ex hoc capite excludo à ratione substantiæ quantitatè, & omnes primas qualitates, quæ sunt dispositiones ad formam substantialem, & ad compositum substantiale. Excludo etiam omnes secundas qualitates, quæ oriuntur ex primis, quia si primæ propter se non intenduntur, neque propter se poterunt intendi secundæ, quæ ex primis oriuntur. Ex eodem capite qualitates omnes vitales à ratione substantiæ excluduntur, quia hæc intenduntur, ut perficiant viuentem in actu primo, quod supponunt, & à quo adaequatè distinguuntur. Impulsum, lucem, sonum, & alias huiusmodi qualitates eadem ratione inter substantias non annuero, quia omnes inueniuntur sunt propter substantiæ perficiendæ, vel ob alia munera obeunda, à quibus adaequatè distinguuntur, sic inueniuntur sunt species impressæ ut viuentis expressam valeat illis adiutum producere: lux propter substantiæ quod afficit, tum ut sit obiectum potentie visus, quod videatur, & ratione cuius alia obiecta videri possunt, & sic de quibuscunque aliis qualitatibus.

13 *Actiones & passionès à terminis distinctæ, institutæ sunt à natura propter terminum, ut hic mediis illis existentia recipiat, ergo intentæ sunt propter aliquid ab illis adaequatè distinctum, ergo non habent rationem substantiæ. Quod si actio, & passio à termino non distinguantur eandem naturam cum illo subibunt, & si terminus sit substantia, actio cum illo identificata substantia erit. Sic creationem Angelo identificatam, quam non repugnare ostendi in physicis, Controu. 13. Punct. 2. substantiam censo esse dicendam. Relationem transcendentalem à fundamento, & prædicamentalem à fundamento, & termino non distinguo, ideo eiusdem natura erit transcendentalis cum fundamento, & prædicamentalis cum fundamento & termino. Qui autem asserunt relationes prædicamentales esse accidentia superaddita affirmant non intendi propter se, sed resultare ex fundamento, & termino, ex quo capite sub prædicta definitione non comprehenduntur. Præsentia similiter intenditur propter substantiæ, quod afficit adaequatè ab illa distinctum, ut illud constituitur in debita distantia ad influxus necessarios ad suam conservationem recipiendos, & ad agendum, & patiendum: ergo similiter præsentia excluditur à conceptu supra assignato substantiæ constitutiuo. Duratio accidentis physicum non est distinctum à re durante, & in sententia, quæ defendit esse speciale accidentis superadditum eodem modo de illa, ac de præsentia philosophandum est. Sitis à præsentia non distinguitur. Habere tantum dicit extrinsecam denominationem, quibus clauduntur omnia accidentium prædicamenta, quorum nulli competit definitio substantiæ à me assignata, ex quo concludo optimam esse, si quidem competit omnibus entitatibus, quas substantias esse tenet Schola, & nulli illarum quæ inter accidentia recensentur.*

14 *Obiicies: sicut forma equi est propter equum qui resultat ex forma, & ex materia præsupposita, sic calor est propter hoc concretum calidum, quod resultat ex calore, & ex subiecto, quod ad calorem supponitur: ergo sicut forma equi est substantia, quia non est propter aliquid adaequatè ab illa distinctum, sic calor erit substantia iuxta nostra principia quia non est propter aliquid ab illo adaequatè distinctum, sed propter calidum cum quo inadæquatè identificatur, sicut forma equi cum equo. Respondeo negando primum antecedens, quia forma equi primario intenditur propter equum, quem constituit, calor vero non intenditur primario propter calidum, quod constituit, sed propter subiectum, quod supponit, calidum enim formaliter ut calidum, non intenditur propter se: sed propter subiectum, quod dicit pro materiali, in cuius gratiam natura constituit calorem, ut subiectum quod supponit, constitueret calidum, sic de aliis accidentibus, quæ instituta sunt propter substantias, quas afficiunt mediata, vel immediate, ut substantiæ perficiantur, & bene se habeant, vel in ordine ad se, vel in ordine ad aliquam actionem, vel passionem ipsarum.*

15 *Contra prædictam definitionem, & conceptum quem substantiæ adscripsi nullam difficultatem inuenio, quam*

Francis. de Quiedo, Philosoph. Tom. II.

prædicta doctrina non præoccupauerit, ex qua facile erit quancumque dissoluere, constat etiam ex prædicta definitione quæ sit formalis ratio accidentis, eo enim ipso quod ens adaequatè diuidatur in substantiam, & accidens, & substantia definitur, id quod primario propter se intenditur à natura, seu id quod non intenditur propter aliud, à quo adaequatè distinguatur, consequens est accidens definiri, id quod intenditur à natura propter aliud à quo adaequatè distinguatur.

PUNCTUM II.

Quid addat natura supra suppositum.

Præcipua substantiæ affectio est substantia, ideo de substantia disputatur, cum de substantia disputatio instituitur.

§. I.

Terminorum explicatio.

1 *Opportet terminorum explicationem in hac materia præmittere, ut distincte nostra procedat disputatio. Natura est id, cui substantia contingit; natura dicitur totum resultans ex materia, forma, & vnione, etiam totum sit simplex principium primum operationum, cui reliqui modi, & cætera accidentia adueniunt. Substantia dicitur entitas complens, & perficiens naturam seu totum substantiale supra explicatum, de natura substantiæ, & effectu formali, qui ex illa confurgat dicā Punct. 3. Substantia hæc quando complet naturam completam sicuti hominē vel equum supposita dicitur, & suppositum constituit; suppositum enim dicit naturam substantialem completam substantiā terminatam. Si natura hæc rationalis sit, substantia non tantum dicitur supposita, sed etiam personalitas, & totum quod constituit non solum suppositum appellatur, quod est nomen commune substantiæ adaequatè includenti naturam rationalem, sicut includit homo, & irrationalem sicuti includit equus, sed etiam persona, quo speciali nomine gaudet subsistens completum rationale, si substantia naturam, seu substantiam inadæquatam perficit, neque supposita, neque personalitas dicitur, subsistens enim inadæquatam, neque suppositum, neque persona dicitur, sic rationalis animus in statu separationis non dicitur persona, neque suppositum, sed tantum subsistens, quia nomina, persona, & suppositum, naturæ tantum completæ accommodantur. Nec desunt aliqui qui modum illum quo afficitur rationalis animus in statu separationis reuocant substantiam appellare, sed modum perfectiatis dici volunt, sed immerito, animus enim rationalis in statu separationis subsistens dicitur, & substantia partiali gaudet, neque est ratio aliqua, quæ modum hunc loquendi reprehendat, illumque inducunt rationes omnes, quæ suadent modum afficientem naturam completam substantiam esse dicendam.*

2 *Itaque substantia abstrahit à ratione completæ, & incompletæ, & supposita contrahitur ad rationem completæ, abstrahit tamen à pura supposita, quæ afficit naturam irrationalem, & à supposita, quæ afficit rationalem naturam, & dicitur personalitas. Personalitas hæc dicit substantiam completam, & afficientem rationalem naturam. Eodem modo quo se habent substantia, supposita, & suppositum, se habent inter se subsistens, suppositum, & persona.*

4 *Hypostasis aliquando idem sonabat, quod substantia ideo recubant Patres in diuinis admittere tres hypostases, ne viderentur tres substantias admittere, iam verò nomen hypostasis pro eodem sumitur, quod suppositum, licet non raro sumatur non pro supposito in concreto; sed pro substantia, seu supposita, & in quacumque ex his duabus posterioribus acceptionibus sumatur, verè dicitur dari in diuinis tres hypostases, quia dantur tria supposita realiter inter se distincta, & tres subsistētē relatiue per quas hæc supposita cōstituantur. Inuenies aliquando apud Arist. hoc nomen, substantia, sumptū pro eodem quod existentia, quia Philosophus substantiam naturæ superadditam non agnouit, cuius notitiam tantum ex mysterio Incarnationis assequuti sumus. Vleimō*

B b

ne

ne te in hac materia terminum aliquem lateat, scito Græcos hoc nomine *idea* significasse quod Latini his vocibus *essentia, substantia, natura*, unde tres personæ *homo, ouison* vocantur, id est, vnius essentia.

§. II.

Aliorum sententia circa præcipuam difficultatem.

5 **S**uppositum aliquo modo distingui à natura certum est, siquidem Verbum assumpsit naturam humanam, & non assumpsit hominem, seu suppositum: quæ verò intercedat distinctio inter vtrumque extremum inter Catholicos Controversæ materiam præbet.

6 **V**etusti Philosophi mysterij Incarnationis ignari naturam à supposito non distinguebant, quibus in re consentire videntur Henr. & Durand. apud Patrem Suar. disp. 34. sect. 2. num. 4. ubi hos refert asserentes naturam, & suppositum tantum per rationem distingui, sicuti distinguuntur entitas, & ens: Sententia hæc omnino est intolerabilis, quia si homo, & humanitas tantum differunt ex modo significandi, & per rationem; non verò in re, implicat vnionem hypostaticam terminatam fuisse ad naturam humanam, & non ad suppositum, ex duobus enim realiter identificatis, & tantum per rationem distinctis non potest vnum vniri, & alterum non vniri, quia vnio est præcisua: ergo secundum hanc sententiam Verbum vnitum fuit, non solum humanitati, sed homini, seu supposito creato: ergo non solum assumpsit humanitatem, sed hominem, quod hæreticum est: ergo suppositum, & natura, seu homo, & humanitas non tantum per rationem, sed etiam realiter distinguuntur.

7 **R**espondere posses pro Durando vnionem hypostaticam posse præscindere inter naturam humanam, & substantiam ex eo præcisè, quod per rationem distinguuntur, etiam si realiter identificentur, sicuti eademmet vnio præscindit ex parte Verbi, inter substantiam, & naturam, quæ realiter identificantur, & tantum per rationem distinguuntur, & nihilominus vnio naturæ humanæ immediate terminatur ad substantiam Verbi, & non immediate terminatur ad naturam Verbi, quia natura humana Christi non est immediate vnita naturæ diuinæ, sed tantum personalitati Verbi, etsi personalitas Verbi, & natura diuina identificentur: ergo eadem ratione poterit Verbum vniri immediate naturæ humanæ, & illam assumere, & non vniri substantiæ creatæ, neque illam assumere, etiam si natura humana, & illius substantia creata realiter identificentur. Respondeo naturam diuinam non vniri immediate naturæ humanæ, & vniri substantiam Verbi cum illa identificatam, summum esse nostræ fidei mysterium, quod solum reperiri potuit in re infinita simpliciter per essentiam, sicuti est diuinum Verbum, illiusque natura, ratione cuius infinitatis alia his similibus componuntur, sicuti substantiam Verbi produci, & non produci naturam cum illa identificatam; naturam communicari alij personæ, & non personalitatem, quæ, aut alie his similibus in creaturis admitti nefas est, & ita licet in diuinis possumus, & debeamus admittere aliquam conuenire alicui prædicato, & non alij cum illo identificato, hoc in creatis nequaquam admittendum est, quia in diuinis oritur ex Dei infinitate, ratione cuius sine vlla oppositione possunt competere illa, quæ in creaturis sine contradictione non admittentur.

8 **A**ddo ratione identitatis substantiæ Verbi cum natura diuina, humanitatem immediate vnitam substantiæ Verbi mediatè esse vnitam naturæ diuinæ, substantia autem Verbi immediate vnita naturæ humanæ, neque mediatè, neque immediate vnitur substantiæ naturæ humanæ, quia hæc nullo modo existit eo ipso, quod Verbum sit vnitum humanæ naturæ.

9 **S**cotus quem sui sequuntur asserit in 3. dist. 1. q. 1. §. non asserendo, suppositum non addere supra naturam aliquid posituum, sed quid negatiuum, videlicet negationem vnionis actualis ad aliud suppositum, insuper negationem vnionis aptitudinalis ratione cuius anima in statu separationis non est suppositum, quia licet habeat negationem vnionis actualis, non habet negationem aptitudinalis vt vnitur, quia capax est vniri supposito. Si Scotus obiicias naturam similiter esse aptam vniri alteri supposito, respon-

debit naturam non esse aptam, sed non repugnantem, autem verò rationalem in statu separationis non solum non esse repugnantem vt vnatur, sed esse aptam.

Hanc opinionem efficaciter satis impugnat Pater Scotus supra n. n. ad hominem contra Scotum, & Nominales asserentes posse suppositum creatum alienam naturam terminare, in quo casu natura, vel terminaretur aliquo positiuo, vel negatiuo; si aliquo positiuo iam substantia aliena erit quid posituum, & consequenter omnis substantia non sit respectu omnium naturarum, quæ distinguuntur ab illa cuius est propria. Si dicas terminari aliquo negatiuo, manifestè implicat, quia natura non potest vniri negatiui subiecti extranei, quia ad negationem nulla potest positua vnio terminari, neque negatiua excogitari potest, quia vnio negatiua vnio non est, sed negatio vnionis, & etiam si vnio negatiua vnio dici posset, non apparet in prædictis, quæ vnio negatiua posset hæc esse, neque natura potest immediate affici negatione subiecti extranei, quia si immediate illa afficeretur, iam illa negatio non esset aliena, sed propria, illud enim quod immediate rem afficit, vel quod res per se, & immediate respicit non potest esse alienum; sed necessariò est proprium, quid enim magis proprium, quam illud quod sine alio medio interiecto respicitur.

Ex hoc argumento aliud probabile satis deducit idem Suarius: Verbum diuinum terminat naturam humanam secundum substantiam, quæ est in Verbo quid posituum, vt conuincit ratio supra facta, qua intelli substantiam terminantem alienam naturam debere esse posituam, & in diuinis personis admittunt omnes Theologi, & negari non posset absque infano errore: ergo etiam substantia suppositi creati est quid posituum. Confirmatur: sicuti substantia Verbi constituit Verbum subsistens, ex eo quod illius naturam diuinam terminet, ita substantia cuiusvis suppositi creati constituit illud subsistens, ex eo quod illius naturam terminet, & simile effectum præstat substantia creata naturæ creatæ (loquor vulgari modo iuxta quem dicitur formam tribuere subiecto sum effectum formalem, quem sum moderatus Controversia sexta Physic. Puncto 3. illi quem præstat substantia increata naturæ increatæ salua differentia entis creati, & increati: ergo sicuti in Verbo esse subsistens est quid posituum increatum, ita in homine esse subsistens erit quid posituum creatum.

Rursus arguo contra eandem sententiam. Si suppositum non addit aliquid posituum supra naturam sequeretur habere totam perfectionem creatam, quæ haberet, si substantia propria substantia creata, quia tantum illi deficeret negatio, seu ablatio vnionis ad Verbum, per ablationem autem non constituitur natura magis perfectæ, vt acutè notauit Scotus, sed per additionem. Adde ego per ablationem posse naturam negatiue perfici, etsi non positiue, quando ablatio est alicuius positiue imperfectionis, in præsentem autem ablationem vnionis ad Verbum non est ablatio positiue imperfectionis, quia vnio ad Verbum non est imperfectio positiue naturæ humanæ, sed maxima illius perfectio: ergo natura humana per negationem vnionis ad Verbum non constituitur positiue perfectæ, neque negatiue, hoc est carens imperfectione, quæ haberet seclusa hac negatione: ergo Verbum diuinum assumens naturam humanam assumpsit illam cum omni perfectione positiua, & negatiua, quam haberet si subsisteret propria substantia, si substantia propria nihil aliud est quam negatio vnionis ad Verbum. A priori breuiter eandem rationem expendo. Pura negatio non potest esse perfectio entitatis positiue, neque illam perficere: sed substantia est perfectio naturæ & illam perficit: ergo substantia non est negatio. Maiorem probonegatio est non ens: ergo non potest esse perfectio, perfectio enim est complementum, & nulla res compleri potest per negationem, quia complementum dicit additionem perfectionis, negatio autem, non est additio, sed ablatio. Minorem probò: si substantia non perficeret naturam, illamque completeret penitus esset otiosa, & nullum esset minus, seu formalis ratio, per quam posset constitui, vt constabit ex dicendis Puncto sequenti: ergo dicendum est substantiam naturam perficere, & constituere totam subsistens, quod perfectionem addat supra totum essentiale, seu naturam ex materia, & forma compositam. Conclusio, & ratio robur accipiet ex dicendis Puncto immediato de substantia

substantiæ munere, quod non solum iuxta nostram sed etiam iuxta aliorum sententiam non poterit sine positiua entitate designari.

13 Arguo insuper contra eandem sententiam. Definivit Ecclesia contra Nestorium, in Christo naturam humanam non retinere propriam subsistentiam, sed si subsistentia naturæ humanæ tantum diceret negationem vnionis ad aliud suppositum, necessaria non esset talis definitio, quia ex apprehensione terminorum constaret naturam humanam vnitam Verbo, non retinere negationem vnionis ad Verbum, quod quauis amens, & solidus negare non posset Nestorius terminis apprehensis, & superflue, ac importune definiretur, id quod natura lumine notum est, videlicet naturam vnitam Verbo non habere negationem vnionis ad Verbum, quod esset definire naturam non esse simul vnitam, & non vnitam, & non illi duo contradictoria primò, & per se nota competere. Vltimò solet reici hæc opinio, quia verbis tantum videtur differre ab opinione Durandi, quia Durandus fatetur in natura substantiali completa necessariam esse carentiam vnionis ad aliam personam, vt possit dici suppositum subsistens propria subsistentia.

14 Alij asserunt subsistentiam distinguere à natura ratione connotati, & secundum se cum illa identificari, eodem modo quo de relatione prædicamentali dici solet identificari cum fundamento secundum se, & distinguere per terminum tantum per connotatum; in hac sententiam nonnulli interpretantur Nominales asserentes cum Scoti subsistentiam tantum addere supra naturam negationem, cum qua sententia volunt componere subsistentiam esse quid positiuum adæquatè cum natura identificatum, & negationem superadditam se habere tanquam conditionem. Hac ratione componere præsumunt Verbum fuisse vnitam humanitati, & non subsistentiæ, quia potuit assumere naturam non formaliter subsistentem ex defectu connotati, sicuti existit fundamentum relationis non formaliter relatum ex defectu connotati quando existit fundamentum termino non existente. Contra hos connotatores scribam Controu. 9. Punct. 4. vbi doctrinam hanc de connotatis, quam ad plures entitates extendunt, in omnibus impugnabo. Sustinet etiam in hac materia specialem impugnationem, nimis quæ grauem difficultatem, inferunt enim ex doctrina tradita in Christo existere subsistentiam creatam naturæ humanæ in se, & secundum suam entitatem, etiam si non sit quoad formalitatem, neque formaliter naturam subsistentem reddat, & consequenter inferunt assumpsisse Verbum totum reale, & physicum quod dicit suppositum creatum, quod ego non concedam.

15 Doctrinam de connotatis amplexus est Paladus in 3. dist. 6. & alij quos refert Henric. quodlib. 3. concl. 2. asserentes suppositum non distinguere à natura per aliquid intrinsecum, sed per extrinsecam connotata, quæ sunt accidentia constitutiva idem suppositum. Reicienda est hæc sententia communi impugnatione exhibitæ contra omnes connotatores, & speciali contra illam instituta, ex eo quod nulla appareat accidentia, quæ possint neque tanquam connotata suppositum constituit. Insuper quia Verbum assumpsit naturam humanam cum omnibus passionibus, proprietatibus, atque accidentibus, & ita illam assumpsit formaliter subsistentem, si per accidentia, tanquam per connotata constitueretur subsistens, assumpsit enim naturam, quæ secundum se, dicit totum quod subsistentiæ est intrinsecum, & assumpsit illam affectam propriis accidentibus, quod secundum hanc sententiam est assumere naturam cum propriis subsistentiæ connotatis in quibus includitur totum id, quod intrinsecè, & extrinsecè in recto, & in obliquo dicit suppositum creatum.

§. III.

Propria sententia.

16 Concludo ex his subsistentiam esse quid reale positiuum naturæ superadditum; ita fert communis omnium Doctorum opinio, præter illos, quos dedi supra pro relatis sententiis: ita tenent P. Soar. disp. 34. sect. 2. num. 20. P. Val. 3. p. t. r. disp. 31. c. 6. P. Valent. r. 4. disp. 1. q. 4. punct. 2. P. Albert. de prædicam. Subst. c. 3. q. 7. P. Hurtad. disp. 11. Metaph. sect. 36. Arriaga disp. 4. sect. 11. subsect. 2. & alij in numeris consentiunt Thomistæ, in quibus illa tradit Bañez 1. p. q. 3. art. 2. dub. 1. & Capreol. in 3. p. q. 1. art. 2. disp. 4. conclus. 2. vbi pro hac sententia refert Angelicum Doctorem

Francis. de Quincoz. Theol. 1. b. 7. m. 11.

3. p. q. 2. art. 2. & 1. p. q. 3. art. 3. & asserit communem esse Thomistarum Caietani, Ferrari. & aliorum. Probat prædicta sententia ex separatione subsistentiæ creatæ à natura humana Christi, quam Verbum assumpsit, quæ euidenter signum est distinctionis, nihil enim potest separari ab illo, cum quo realiter identificatur: sic in forma prædictum argumentum instituitur. Verbum assumpsit naturam humanam, & non assumpsit subsistentiam propriam naturæ humanæ, sed potius naturam ipsam nudam propria subsistentia: ergo subsistentia propria humanæ naturæ separata fuit ab eadem natura: ergo ab illa distinguitur. Alio modo idem ferè argumentum constituitur. Verbum assumpsit naturam humanam, & non assumpsit hominem: ergo homo dicit aliquid supra naturam humanam, quod potest ab hac separari: ergo homo seu suppositum humanum dicit aliquid supra naturam, & ab illa separabile, quod subsistentiam appellamus. Hoc superadditum debere realiter, & non solum per rationem esse distinctum probat ratio supra facta, separatio enim non inducit tantum distinctionem rationis, sed realem, idemque ostendi supra contra Durandum. Hoc reale superadditum non posse consistere in aliquo negatiuo, seu in negatione dependentiæ probauit contra Scoti sententiam. Insuper non posse esse accidentia realia, quæ tanquam connotata suppositum constituunt contra Palud. ostendi. Ex quibus inferunt debere esse aliquid reale positiuum substantiale intrinsecè naturam efficiens.

Convincit discursus supra factus suppositum humanum dicere aliquid reale positiuum substantiale superadditum naturæ humanæ. Ex supposito humano consequentiam faciunt omnes auctores ad reliqua supposita materialia, quorum natura ex materia, & forma componuntur, in quibus à paritate hominis subsistentiam naturæ superadditam inferunt esse dandam. Hanc illationem extendere ad suppositum spirituale, cuius natura simplex est, & non constans materia, & forma, v. g. ad Angelum facile non est, contra quam hæc posset institui ratio: Ex eo quod in homine natura constet materia, & forma, non inferunt eadem compositio in natura Angelica: ergo ex eo quod suppositum humanum dicat compositionem ex natura, & subsistentia, non inferunt eadem compositio in supposito Angelico. Vt ergo in homine natura dicit duplicem entitatem, materiam videlicet, & formam, & tamen in Angelo tantum dicit simplicem quandam entitatem: ergo etiam si in homine suppositum dicat naturam, & subsistentiam, in Angelo tantum dicit simplicem entitatem, quæ nullo alio superaddito formaliter erit Angelicum suppositum. Atqui nullum est fundamentum distinguendi subsistentiam à natura præter illud, quod sumitur ex vnione Verbi ad humanam naturam, ex qua tantum immediate inferunt naturæ humanæ subsistentiam inesse superadditam: ergo si ex hac à paritate idè non valet inferri in supposito Angelico, nullum est fundamentum ad distinguendam in Angelo subsistentiam à natura Angelica, sed possumus dicere naturam Angelicam per se ipsam esse subsistentem nullo alio superaddito.

Putauit P. Soar. supra sect. 3. n. 11. non posse dari suppositum, in quo subsistentia à natura realiter distincta non sit, ex quo principio rectè defendit subsistentiam Angeli ab illius natura realiter distinguere; verumtamen ipse fatetur n. 16. rationem, quæ prædictam conclusionem probat, tantum esse probabilem quandam coniecturam, cui ego parum fido, illamque non refero, quia facile à quocumque poterit dissolui. Sentio ergo possibilem esse naturam spirituales, quæ secum realiter subsistentiam habet identificatam. Defendo hanc conclusionem, quia nullum contradictionis vestigium inuenio in eo, quod detur talis natura, seu suppositum simplex nullam habens compositionem ex natura, & subsistentia, quod in quæstionibus his similibus vnicum, & potissimum fundamentum est. Meum erat ad corroborandum prædictum fundamentum rationes dissolvere quibus talis subsistentiæ propugnaretur contradictio, verum nullam hucusque audiui cuius adhuc mediocritas, vel apparens difficultas solutionem desideret.

De suppositis spiritualibus quæ de facto dantur assero includere compositionem ex natura, & subsistentia inter se distinctis. Id conicio ex ipsis substantiis spiritualibus, quæ plures alias habent compositiones ex natura, & accidentibus, quæ imperfectiores sunt compositione ex natura, & subsistentia: ergo poterit supposito Angelico tribui hæc compositio, sicuti plures alias accidentales, & imperfectiores tribuuntur, non enim congrueret simplicitas substantialis

B b 2 suppositi,

suppositi, quæ nimiam arguit perfectionem, cum tot accidentalibus compositionibus, quo enim est suppositum substantialiter simplicius, eò simplicius est accidentaliter. & pauciores habet accidentales compositiones. Fateor nos non posse certo numero metiri quot compositiones accidentales componi possint cum simplicitate suppositi, cum etiam si daretur suppositum substantialiter simplex non esset omnino simplex accidentaliter, sed aliquas haberet compositiones, licet pauciores, quàm aliud substantialiter compositum, ideòque prædicta ratione intentum conuincere non præsumo, sed probabiliter morali quadam coniectura suadere, quæ in re vtrunque incerta suffragium posset addere sententiæ communi, cuius opposita non firmiori alia innititur ratione.

20 Probo eandem conclusionem à paritate suppositi humani, in quo anima rationalis spiritalis substantiam superadditam habet, ergo etiam totum còpletum spirituale eandem substantiam habebit superadditam. Ad rationem quæ huius illationis vis intendebatur infringi. Respond. in Angelis apertè cognosci deficere rationem corruptibilitatis, ex qua in substantiis materialibus compositionem agnoscimus ex materia, & forma, ac proinde non possumus circa compositionem istam à paritate arguere, quia constat nobis rationem illius, quod à paritate probare intendimus non esse eandem in vtraque substantia. Ratio verb, ex qua in substantia materiali inferimus distinctionem ex natura, & substantia, videlicet, quia Verbum potest illis vniri hypostaticè, reperitur in Angelis ex mente Pauli iuxta multorum Patrum explicationem, vel saltem nobis non constat oppositum reperiri, sicuti nobis constat Angelos esse incorruptibiles, quod opponitur cum corruptibilitate, ex qua primò deducitur compositio essentialis ex materia, & forma.

21 Suadet etiam conclusio ex testimonio Pauli quod modo innuebam ad Hebræos 1. *Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit*, quod licet multi ex Græcis Patribus interpretentur de voluntate redimendi, alij quàm plurimi ex Latinis apprehensionem hanc de vnione hypostatica intelligunt, qui reici nullo modo possunt, tum propter ipsorum auctoritatem, tum quia Græci Patres, qui testimonium illud interpretantur de cura redimendi, non dissentiant à Latinis, cum vtraque expositio possit componi, neque vna alteri contradicat: quibus positis sic arguo. Paulus effert beneficium factum naturæ humanæ per incarnationem ex eo, quod non fuit factum naturæ Angelicæ; ergo potuit fieri naturæ Angelicæ; ergo Verbum diuinum potuit vniri naturæ Angelicæ; ergo natura Angelica habet substantiam distinctam. Probo consequentiam: ex eo, quod Verbum fuerit vnitum naturæ humanæ inferitur naturam humanam habere substantiam distinctam: sed Verbum potuit vniri naturæ Angelicæ; ergo natura Angelica habet substantiam distinctam: Maiorem admittunt omnes: Minorem probauit ex Paulo iuxta explicationem Latinorum Patrum: Consequentiam probat: Si Verbum de facto fuisset vnitum naturæ Angelicæ, natura Angelica esset eadem quæ modò est, sed tunc inferretur habere substantiam distinctam; ergo modo idem eadem ratione inferitur. Neque alicuius est momenti quod ait Hurtadus, videlicet in multorum sententiâ Verbum potuisse assumere suppositum, & ita ratione supradicta nostram conclusionem non probari, quia non intendimus ratione prædicta conclusionem demonstrare, ita vt neq; iuxta aliorum principia aliqua possit reperiri solutio, sed iuxta illa quæ probabiliter defendimus per legitimam consequentiam conclusionem deducere. Mitto asserentes ratione supradicta re non probari ex eo quod Verbum potuerit assumere naturam retinentem propriam substantiam, destruere fundamentum, quo Patres & Concilia intulere in homine dari substantiam distinctam à natura, & hanc propria substantia carere in Christo, ex eo quod Verbum illi fuerit vnitum.

22 De mente D. Thomæ in hac re tractat P. Soar, suprà n. 18. est enim difficile testimonium desumptum ex 1. p. q. 3. art. 3. vbi apertè videtur asserere in Angelis naturam non distinguì à substantia, quod sibi obiecit Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. & tantùm respondit Angelicam Doctorem nondum tractasse mysterium Trinitatis, & incarnationis cum prædictum scripsit articulum, & ideo non plenè pertractasse distinctionem suppositi ab indiuidua natura. Dignus de Angelico Doctore nostri Doctores loquuntur, cum quibus illum interpretor de natura in còmmuni respectu indiuidui, quod

intellexit nomine suppositi, & docuit non distinguì à natura in communi. Adhibenda est necessariò hæc explicatio ne tantus Doctor sibi contrarius esse videatur, quibilibet à Verbo, possitque ita per vnionem hypostaticam præsubstantiam à natura distinguì. Stat ergo pro sententiâ suprà tradita Angelicus Doctor, cuius auctoritas nihil semper magni ponderis est, & me totum trahit in questionem pro vtraque sententiâ vrgenti ratione defuturâ, in qua ab Angelico Doctore, & communiori Theologorum sententiâ recedendum non est.

Obiicies contra præcipuam conclusionem, quæ diximus substantiam distinguì à natura. Si naturæ humanæ esset innata substantia superaddita natura humana Christi vnita Verbo, & propria substantia spoliata esset violenta. Sed dici nequit violentam esse; ergo dicendum est naturæ humanæ non deberi substantiam superadditam. Respondet Hurtadus naturæ humanæ Christi nullam fieri substantiam, quia loco propriæ substantiæ subrogata est Verbi substantia. Consentiant Recentiores asserentes violentiam non fieri rei, quando si illi inesset appetitus elicitus, contenta esset illo, quod subrogatur loco entitatis, in quam fertur innatus appetitus. Addit Arriaga nihil absurdi esse inferendum, etsi concederetur naturam humanam Christi secundum appetitum innatum esse violentam.

Obiicies secundò. Verbum assumpsit totam essentiam hominis, & non assumpsit substantiam: ergo substantia non dicit aliquid positum, aliàs non assumpsisset totum positum, quod dicit homo, & consequenter non assumpsisset totam essentiam. Resp. essentiam hominis dici illius naturam compositam ex materia, & forma quam totam assumpsit Verbum, etsi non assumpsisset substantiam positam, quæ dicitur essentia, seu natura, sed naturæ terminus, seu complementum. Itaque assumpsit Verbum totum quod naturam constituit, non verò illud, quo constituitur suppositum in esse suppositi, quod aliter dici solet Verbum assumpsisse totum, quod dicit homo in recto, non verò illud, quod dicit in obliquo.

PUNCTUM III.

Quæ sit formalis ratio substantiæ.

FRequenter inquiritur quis sit effectus formalis substantiæ, sub quibus terminis eadè venit difficultas cum illa, quæ sub præfixo titulo voco, cuius termini magis mihi arident, quia vt sæpe monui, & ex professo tradidi Contr. 2. Phys. Punct. 3. effectus formalis non distinguatur à composito constituto ex subiecto, & forma, cui talis effectus formalis tribuitur, vnde idem est inquirere, quis sit effectus formalis substantiæ, ac inquirere, quid sit suppositum constitutum ex natura & substantia? Clariùs ergo inquiritur quæ sit formalis ratio substantiæ: ex qua cognoscatur quid sit suppositum formaliter vt suppositum, & quæ perfectio accrescat naturæ ex eo, quod substantia afficiatur.

Recedendum est in primis à Caietano, qui docuit 3. p. q. 4. art. 2. substantiam esse rationem formalem ex vi cuius existit natura, & formaliter existens constituitur, quod vt componeret dicebat substantiam afficere naturam in priori quodam signo, in quo non supposebatur existens. Sequuntur Caietanum alij Thomistæ, qui pro se referunt Angelicum Doctorem 3. p. q. 17. art. 2. sed immeritò, quia ibi Angelicus Doctor potius oppositum innuit, asserit enim teste ipso Caietano esse pertinere ad personam vt habentem, seu id quod est; & ad naturam vt principium, seu quo aliquid est. Contra Caietani sententiam agendù est rationibus quibus probauit Contr. 2. Punct. 2. essentiam cuiusvis rei non distinguì à propria eiusdem rei existentia. Secundo quia adhuc in opinione, quæ essentia ab existentia distinguatur, creatio terminatur ad rem existentem, & creatio est causalitas ex vi cuius res cum sua existentia constituitur. Sed substantia aduenit naturæ iam creatæ, seu productæ: ergo substantia aduenit naturæ iam existenti: ergo natura non constituitur formaliter existens per substantiam. Tertio, si natura existeret per substantiam, quæ terminatur, natura humana Christi, existeret per substantiam Verbi, sed substantia Verbi est infinita, & ab æterno existens: ergo existeret per existentiam infinitam, & ab æterno existentem.

existentem: ergo non in tempore incepisset, sed esset ab æterno, & Verbo coæva. Dices naturam humanam non fuisse ab æterno unitam existentiam Verbi, & ita non fuisse ab æterno, etiam si Verbi existentia per quam existit dum est unita fuerit ab æterno. Contra: Si natura humana existeret per existentiam Verbi, unio naturæ ad existentiam Verbi existeret per eandem existentiam: ergo unio existeret ab æterno: ergo natura humana Christi, & illius unio ad existentiam Verbi ab æterno existerent, & ab æterno natura humana Christi esset unita Verbo, & ab æterno existeret cum unione, quod falsum est, & ex suis principiis deducere intendo, ut ab absurdo consequentis illarum falsitas deprehendatur.

3 Dico secundò cõtra Egidium in tract. de comp. & Arg. in 3. dist. 6. q. 1. Henr. quodlib. 3. q. 2. rationem formale subsistentiæ non esse substatem accidentibus, neque naturæ constitutivæ affectu, seu accidentibus informatam. Consentunt omnes moderni, & facillè ostenditur. Actum substatem accidentibus tanquam materiale subiectum, ex quo educantur, est illa pars, & actus substandi non distinguitur à passione, per quam accides dependet à causa materiali, & hæc influit in illud. Actum informari subiectum dicitur informatione, seu unione, ex cuius subiectum redditur informatum: sed subsistentia distinguitur à passione, quæ est accidens, & ab unione inter subiectum & formam, tum quia unio naturæ ad accidentia accidens est, tum quia Verbum assumptum naturæ, quoniam hæc amitteret aliquod accides, seu unione aliquam ad proprium ipsius accidens, quæ omnia supposita unione natura humana Christi retinet, & non retinuit propriam subsistentiam: ergo subsistentia distinguitur ab inhesionem, & informationem accidentium: ergo ex vi subsistentiæ nullo modo constituitur natura substatem accidentibus. Si dicas subsistentiam non tribuere naturæ hoc, quod est actu substatem, sed posse substatem, non maiori opera impugnaberis. Possesse substatem media passione dicit potentiam passivam, seu receptivam formæ cui substandum est. Possesse substatem media informatione dicit posse terminare unione respicientem formam. Sed natura per se ipsam est potens recipere formam, & terminare unione ad illam: ergo non constituitur potens per subsistentiam. Confirmatur: quantitas in omnium sententia substatem alijs accidentibus media unione, & informatione, & non habet subsistentiam: ergo subsistentia non requiritur per subiectum accidentibus substatem, neque media inhesionem, neque media informatione. Probat hæc ratio à quantitate desumpta: subsistentia non requiritur, neque tanquam rationem formalem, neque tanquam conditionem, siquidem quantitas omnino absque subsistentia potest sibi unire, & recipere alia accidentia. Dices quantitas non posse primò substatem, siquidem datur aliud subiectum quod quantitati substatem. Resp. quantitas non posse primò substatem non provenire ex defectu potentie ad substandum, sed ex eo quod ipsa supponat subiectum, quod si non supponeret eodem modo substatem accidentibus, & primò substatem diceretur.

4 Dico tertio cõtra plures Recentiores: De ratione subsistentiæ quæ abstrahit à completa, & incompleta non esse incommuniabilitatem, quæ opponitur inhesionem, neque ex vi illius constituitur natura, seu subiectum quod afficit existens in se, seu non dependens à subiecto. Probo. Materia prima, anima rationalis, Angelus, & totum compositum, seclusa quacumque subsistentia sunt incapacia dependendi ab alio tanquam à subiecto præsupposito, seu essendi in alio tanquam in subiecto: ergo non indigent subsistentia ut sint in se, seu ut habeant in seipsam, seu independentiam ab alio tanquam à subiecto. Materiam primam, Angelum, & totum compositum non indigere subsistentia ut sint in se seu independentia à subiecto facillè euincitur, quia materia essentialiter est primum subiectum, quod dicit nullum aliud ad illam præsupponi, aliud non esset primum subiectum, siquidem aliud prius præsupponeret, Angelus autem, & quodlibet aliud totum compositum, cum nullo alio subiecto ab ipsis distincto possunt compositionem intrinsecam non possunt subiectum supponere, quod si supponerent, non essent entia totalia, & adæquata. De anima rationali eandem conclusionem probo. Anima rationalis creatur, sed eo ipso quod creatur est independentis à subiecto, & nullum supponit, quia creatio est productio rei ex nihilo, hoc est ex nullo præsupposito subiecto: ergo seclusa subsistentia præcisè per creationem constituitur anima rationalis independentis à subiecto: ergo superflua est subsistentia, ut anima rationalis, materia prima totum simplex sicuti An-

Francisc. de Ovidio, Philosoph. Tom. 1. 1.

gelus, & quodvis aliud corporeum, si datur, & totum compositum sunt independentia à subiecto, seu ut habeant in seipsam oppositam inhesionem, & dependentiam à subiecto. Eandem rationem latius pro omnibus entitatibus conficio. Quælibet entitas necessariò est producta per creationem, vel productionem, & eo ipso quod supponatur existens, supponitur existens per educationem, vel creationem: ergo eo ipso quod supponatur existens debet supponi dependens à subiecto, vel independentis ab illo: ergo subsistentia, quæ accidit rei existenti non potest illi tribuere esse independentem à subiecto: Probo consequentiam: eo ipso quod subsistentia supponat rem existentem ex vi educationis, supponit illam dependentem: ergo non potest illam constituere independentem, aliàs esset dependens, & independentis: dependens, quia ita supponitur ad subsistentiam; independentis, quia per subsistentiam independentis constitueretur. Neque dicas subsistentiam posse destruere dependentiam quam supponit in forma, quia nihil quod per se ad aliud supponitur potest ab illo destrui, illud enim quod supponitur ad formam debet illi coexistere, & illius causam dicitur, & non potest effectus causam destruere, à qua adhuc remotè accipit esse, & cui debet coexistere. Secundò, si subsistentia supponens formam dependentem per educationem destrueret dependentiam formæ, destrueret illius educationem, quod esset formam destruere, quia nihil aliud est destruere formam, seu quamlibet aliam entitatem, quam auferre actionem, ex vi cuius existit seu producit. Si subsistentia rem supponat existentem ex vi creationis, supponit illam iam independentem, quia creatio constituit rem extra subiectum: ergo superflua aduenit subsistentia, ut rem iam independentem à subiecto, iterum independentem constituat.

Dices hæc entitates seclusa subsistentia esse independentes negatiue, non verò positiue, quia positiua incapacitas dependendi à subsistentia formaliter provenit. Contra: Materia prima, Angelus, & totum compositum habent hanc incapacitatem dependendi à subiecto per suasmet intrinsecas entitates, quia conceptui intrinseco materiæ primæ, & totius completi, siue simplicis, siue compositi repugnant dependentia à subiecto. Anima rationalis in multorum sententia per se ipsam habet eandem repugnantiam, & adhuc de potentia Dei absoluta, seclusa creatione non potest educi, & dependere à subiecto vel saltem habet hanc incapacitatem dependendi per creationem, quæ est forma positiua: ergo omnes prædictæ entitates habent incapacitatem formalem dependendi per formalitates positiuas: ergo habent incapacitatem positiuam dependendi quid enim est incapacitas positiua dependendi, nisi prædicatum quoddam positiuum cui repugnat dependentia: ipsa enim non dependentia, seu dependentiæ negatio nunquam potest esse quid positiuum, sed semper dicit formaliter negationem.

Dices hæc entitates seclusa subsistentia habere incapacitatem radicalem dependendi, non verò formalem, quæ provenit à subsistentia. Contra: prædictæ entitates habent prædicata, seu rationes positiuas supra assignatas, quibus immediatè repugnat dependentia, & cum quibus hæc non poterit componi, etiam si subsistentiam demas: ergo habent seclusa subsistentia incapacitatem formalem dependentiæ, quia incapacitas formalis dependentiæ nihil est aliud, quam prædicatum, cui immediatè, & per se repugnat dependentia, sicut capacitas formalis dependentiæ aliud non est, quam prædicatum, ex vi cuius immediatè, & per se potest dependentia entitati competere. Aliter posset responderi subsistentiam posse tribuere incapacitatem dependendi rei aliàs incapaci, quia potest entitas ex pluribus titulis adæquari esse incapax cuiusvis formæ, ut patet in humanitate Christi, quæ ex vi unionis hypostaticæ est incapax peccandi, & rursum incapax peccandi constituitur per visionem beatam. Non nego posse entitatem esse incapacem pluribus titulis cuiusvis formæ, sed assero superflua addi formam rei iam incapaci præcisè ut fiat incapax, quia tunc perinde se habet subiectum cum illa formæ, ac si eadè careret. Neque exemplum à se adductum quidquam contra meam sententiam probat, quia visio beata quæ Christum iam impetibilem, iterum incapacem peccandi constituit, non datur Christo præcisè, ut fiat incapax peccandi, sed ut constitutur beatus, & videns Deum, ex quo secundariò impetibilis infertur, subsistentia autem rei iam incapaci dependendi

pendendi daretur, vt incapax constitueretur, & hæc incapax esset primarius effectus subsistentiæ, & prima ratio constitutiua illius. Si dicas subsistentiæ aliam formalitatem competere, quæ dicatur tribui rei, quam constituit subsistentem, illam assigna, in hac enim inuenienda totum huius negotij fitu est opus, quæ si assignes, si ad rem sit, infera ego in illa totâ rationem formalem subsistentiæ consistere, & frustra illi hanc incapacitatem attribui pendendi.

Respondent alij apud Patrem Arriag. formam habere posse duplicem dependentiam à subiecto, quandam à priori media passione, aliam à posteriori media vnione, cui duplex independentia correspondet, & incapacitatem dependentiæ à priori per passionem tribui creationi, & alteram incapacitatem pendendi à posteriori mediâ vnione subsistentiæ tribuendam esse, in qua formaliter consistit. De dependentia à posteriori in vniuersum dixi Contr. 2. Physic. Punct. 7. vbi probaui, quàm agere possit hæc concipij in præsentem materiam, omnino est conficta: quia forma media vnione nullo modo dependet à subiecto, & educatione posita, etiam si forma educta subiecto non esset vnita, naturaliter conseruaretur, & totum miraculum esset in negatione vnionis, & non in formæ conseruatione, & quælibet forma, siue accidentalis, siue substantialis creata, etiam si extra subiectum sit creatione supposita, naturaliter conseruatur, neque quantitati Eucharisticæ, quæ existit sine vnione ad subiectum, & sine dependentia ab illo, datur duplex modus, quidam loco vnionis, & quidam loco dependentiæ, sed vna creatio, per quam producit independentem à subiecto, & negatio vnionis, ex vi cuius subiecto vnita erat. Neque fundamentum adhuc apparens inuenio ad concedendam hanc dependentiam à posteriori per vnionem respectu formæ creatæ, neque ad dicendum quantitatem Eucharisticam præter creationem, ex vi cuius est extra subiectum inhesionis, habere alium posituum modum ex vi cuius sit extra subiectum informationis, præcisè enim ex eo quod habeat negationem vnionis, seu ex eo quod non habeat vnionem, & terminet creationem, existit independentem ab utroque subiecto, seu existit independentem, & non vnita subiecto, quia præcisè per creationem intelligeretur independentem à subiecto inhesionis, & informationis, etiam si actu esset vnita, & actu subiectum informaret, quia forma, quæ subiectum informationis respicit taliter, vt deficiente informatione, ex vi causalitatis superstitis existeret, nullo alio subrogato loco informationis, independentem esse dicitur ab informatione, & à subiecto, quod respicit mediâ illa.

Secundò: Modus iste dicendi sustineri nequit in materia prima, Angelo, & toto composito, quia his entitatibus per seipsas implicat dependentia à posteriori per vnionem, sicuti dependentia à priori per inhesionem: ergo non rectè in ordine ad illas explicatur ratio formalis subsistentiæ per incapacitatem pendendi. Probo antecedens. Si poneretur Angelus subsistentia seclusa non dependeret à posteriori à subiecto, ergo subsistentia seclusa Angelus habet incapacitatem pendendi à posteriori. Respondent apud Arriagam huius dicendi modi patroni, implicare Angelum poni sine subsistentia. Admitto hoc quod mihi falsum est, & sic arguo: Subsistentia requiritur, vt existat Angelus, qui etiam si per impossibile sine subsistentia posset existere, implicaret dependere à posteriori à subiecto: ergo subsistentia non datur, ne Angelus à posteriori dependeat, sed vt existat ille, qui per se incapax est pendendi à priori, & à posteriori à subiecto.

Dico quartò. Ratio formalis subsistentiæ non est incommunicabilis per modum partis in ordine ad totum essentiale, vel integrale. Respectu totius completi, siue simplicis siue compositi eodem modo probatur conclusio sicuti præcedens, quia cum totum sit incapax se communicandi per modum partis, superfluum illi superadderetur subsistentia, vt communicationis incapax fieret. Secundò, quia etiam si respectu formarum, seu entitatum incompletarum posset tribui subsistentiæ hæc formalis ratio, tamen respectu totius completi, alia assignanda est, quæ communis poterit esse omnibus entitatibus, tam completis, quàm incompletis, præcipuè cum nullum sit fundamentum ad tribuendam hanc formalitatem subsistentiæ. Tertio efficacius arguo: etiam si subsistentia simplex sit indiuisibiliter totum afficiens, & forma subsistentiam specialem non habeat, dum est vnita, tamen ipsa forma immediatè afficit subsistentia totius, non enim immediatè subsistentia afficit totum, & postea par-

tes medio toto, sed ipsa formalis affectio totius est affectio vtriusque partis: ergo forma verè subsistit subsistentia totius, quæ immediatè afficitur dū est vnita, & tamen communicatur subiecto inquam compari, & composito tanquàm toti, in quo includitur: ergo subsistentia ex vi cuius forma subsistit, non reddit illam incommunicabilem. Verge & declaro idem argumentum: in eo differunt opiniones, quæ simpliciter subsistentiam & compositam tribuunt toti subsistenti, quod opinio quæ simplicem concedit, asserit ex vi simplicis modum fieri, quod alia opinio asserit fieri per modum quendam compositum ex duplici parte, quarum vna afficit materiam, & altera formam: ergo idem affectus præstandus est à subsistentia respectu materiæ, formæ, & totius compositi, siue subsistentia sit simplex, siue composita, sed subsistentia simplex non tribuit formæ illam incommunicabilitatem: ergo nec composita.

Dico quintò. Non rectè explicatur ratio formalis subsistentiæ per hoc quod est reddere naturam incommunicabilem alteri, vt supposito, seu per hoc quod est constituere totum incommunicabile alteri supposito, quod sic probo. Hoc quod est subsistentiam constituere naturam incommunicabilem alteri supposito, vel dicit naturam propriam subsistentia terminari specifiatiue sumptam non posse in sensu composito terminari aliena subsistentia, etiam si propria subsistentia aliena non terminaretur, neque assumeretur suppositum formaliter vt suppositum, vel dicit naturam vt terminatam formaliter propria subsistentia, non posse aliena terminari, ita vt propria illius subsistentia aliena terminetur, & assumatur suppositum vt suppositum. Neutrū horum explicat naturam subsistentiæ: ergo alia ratione explicanda est. Primum modum constituendi naturam incommunicabilem non explicare conceptum quidditatum subsistentiæ sic probo. Formam constituere subiectum incapax habendi aliam eiusdem omnino rationis cum ipsa, vel illi oppositam, est quid commune omnibus formis: ergo etiam hoc eueniat subsistentiæ illis conceptis quidditatum non explicabit. Antecedens est certum, quia forma equi constituit subiectum, quod afficit incapax recipiendi in sensu composito falsè naturaliter, & in multorum opinione etiam supernaturaliter, alia formam equi, & formam leonis, & quancumque alia numero, vel specie ab ipsa distinctam: ergo etiam subsistentia reddat subiectum, quod afficit incapax habendi aliam subsistentiam numero, vel specie ab ipsa distinctam, ex hoc capite non poterimus subsistentiam ab aliis formis distinguere, neque in hoc prædicato aliquid speciale assignamus ratione cuius possumus quidditatiue subsistentiam cognoscere, illamque ab aliis entitatibus discernere. Vergeatur secundum se seclusa propria subsistentia, vel est capax vel incapax terminandi aliena subsistentia. Si est incapax, superflue additur propria, vt fiat incapax, si est capax, capacitas hæc est intrinseca, & identificata cum natura: ergo non potest tolli propria subsistentia: ergo tantum impeditur, ne reducat ad actum secundum, dum existit propria subsistentia, quod commune est omnibus formis, quælibet enim impedit ne cum illa coniungatur in ordine ad idem subiectum alia eiusdem omnino rationis, vel specie ab illa distincta: ergo sicuti interrogatus, quid esset forma substantialis constitutiua compositi, quidve respectu subiecti præstaret, ineptè responderes. Forma substantialis est illa, quæ vnita subiecto impedit ne tale subiectum alteri formæ substantiali vnatur, vel quæ constituens totum cum materia, non permittit materiam aliud totum constituere, sic ineptè respondes, rationem formalem subsistentiæ, quam disquirimus, esse constituere naturam, quam afficit incapacem affici alia subsistentia, quod tantum dicit, dum ais effectum formalem subsistentiæ esse reddere naturam incommunicabilem alteri vt supposito.

Ratio propter quam ineptè per hanc incommunicabilitatem conceptus quidditatus subsistentiæ explicatur est, quia hoc expellere, seu impedire formam oppositam est secundarius effectus, qui supponit primum: ex eo enim quod hoc compositum, siue subsistens sit constitutum, per hanc formam, vel subsistentiam, sit expelli constitutum aliud totius, si ex parte materiæ præcesserit vel impeditur, non præcesserit, quod est secundarius effectus ortus ex primario, per quem non possumus primum quidditatiue cognoscere, quia hic secundarius effectus omnibus formis est communis, idemque potest esse ex formis specie distinctis, eadem enim expulsio ligni fiet à forma ignis vel aquæ superuenienti materiæ, quæ cum forma ligni præcesserit. In his autem in quibus non est idem effectus, reperitur cum

cum eadem proportionem, & similitudinem, quia sicut calor opponitur cum frigiditate, ita humiditas cum siccitate, quapropter si aliunde has qualitates non nouerimus, non poterimus ex ipsarum mutuâ oppositione earumdem naturarum rimari, quod contingit in forma substantiali constitutiva totius essentialis. & in subsistentia, quia sicut subsistentia opponitur cum subsistentia, ita forma substantialis cum forma substantiali, quapropter aliunde cognoscenda est natura subsistentiæ, & substantialis formæ natura, & non ex oppositione, quam habet forma cum forma, & subsistentia cum subsistentia petenda est. Rursus si subsistentia daretur naturæ, ut aliam subsistentiam impediret, superfluum daretur subsistentia in rerum natura, hæc enim subsistentia esset ad illam impediendam, & illa ad hanc impediendam: ergo si neutra esset possibilis, nulla desideraretur, siquidem necessaria non esset ad impediendam alteram, & vanis sumptibus natura has subsistentias impediret illarum productione, cum posset nullam creare, & ita necessum non esset aliquam impediri, & magis immunis esset natura ab aliena subsistentia, si hæc repugnaret, quam dum propria impedita alienam imminenter propulsat.

12 Si dicatur rationem formalem subsistentiæ consistere in incapacitate terminandi alia subsistentia, & reddere naturam incommunicabilem non specificatiue, sed reduplicatiue formaliter ut subsistentem, quod est constituere suppositum impotens terminari formaliter ut suppositum alia subsistentia inassumptibili ab alio, prius natura subsistentiæ explicatur, quia inepte quis definiret formam substantialem per incapacitatem informandi alia forma substantiali, & per hoc quod est constituere quoddam totum incapax informandi alia forma, hoc enim omnibus formis commune est. Deinde quia frustra daretur subsistentia in rerum natura, præcisè, ne terminaretur alia subsistentia. Ultimò quia in utroque modo explicandi hanc incommunicabilitatem idem per idem definitur, subsistentia est quæ constituit naturam incommunicabilem alteri supposito, siue hoc intelligatur de natura specificatiue sumpta, siue de illa formaliter, ut subsistente, quia in definitione ponitur suppositum, cui natura incommunicabilis dicitur, quod suppositum constituitur per subsistentiam, cuius naturam inquirimus, & quæ esset cognoscenda, ut possemus cognoscere quid sit naturam esse incommunicabilem alteri supposito. Ultimò probo effectum formalem subsistentiæ non posse in aliquo negatiuo consistere: effectus formalis est totum resultans ex forma, & subiecto: sed subsistentia est quid positiuum; natura, quæ subsistentia afficitur positiua est: ergo totum resultans ex natura & subsistentia est quid positiuum: ergo id quod formaliter dicit in ratione talis, & tanquam proprium constitutum, seu id quod dicitur primariò suppositi, ut suppositum, non est incommunicabilis negatiua, sed ratio aliqua positiua, ex qua ad summum oriatur negatio communicationis, quæcumque propria supposito dicatur, quæ erit secundarius effectus, & non primarius.

13 Dico sexto. Effectus formalis subsistentiæ non est constituere naturam omnino incommunicabilem: Trado hanc conclusionem contra nonnullos asserentes non explicari rationem formalem subsistentiæ per incommunicabilitatem alteri, ut subiecto inhaerentis, veluti parti, definiri autem per omnimodam incommunicabilitatem quia subsistentia constituit suppositum per se existens, & naturam existentem in se, cui repugnat ex vi huius subsistentiæ esse in alio: siue tanquam in subiecto, siue tanquam in toto, aliòve quocumque modo. Ita P. Vasq. t. i. in 3. p. disp. 3. c. 4. sententia hæc ex conclusionibus suprà traditis facillè reicitur: ratio formalis subsistentiæ non est reddere naturam incommunicabilem alteri ut subiecto, neque ut toti, neque ut supposito: ergo non est tribuere naturæ omnimodam incommunicabilitatem. Antecedens tradidi, & probavi conclusionibus præcedentibus; consequentia est legitima. Rationem traditam iterù breuissimè attingo: natura completa ex se est incommunicabilis alteri ut subiecto, & ut toti: ergo tantum subsistentia poterat deferuire, ut illam constitueret incommunicabilem alteri ut supposito, sed per hanc incommunicabilitatem non rectè definitur ratio subsistentiæ: ergo nequit explicari per omnimodam incommunicabilitatem. Ultimò quia formæ materiales ut probabo Pun. 4. adhuc quando sunt in toto, & dependentes à materia subsistent, & tamen communicantur toti, & subiecto: ergo nulla ex his incommunicabilibus pertinet ad rationem formalem subsistentiæ.

Dico octauò. Effectus formalis subsistentiæ non est reddere naturam potentem operari, seu illam complere in ratione principij operatiui. Fatentur omnes subsistentiam non pertinere ad rationem formalem constitutiuam principij operatiui, verumtamen defendunt nonnulli subsistentiam esse conditionem requisitam ad operandum, sine qua virtus operatiua naturæ non intelligitur absolute in actu primo potens operari, & hac ratione defendunt rationem formalem subsistentiæ consistere in hoc quod est constituere naturam per modum conditionis intrinsecæ, & consubstantialis illi proxime operatiuam. Potest probari nostra conclusio, & impugnari prædicta sententia ex duplici cap. Primo si affirmemus subsistentiam non esse conditionem requisitam ad operandum, sed naturam per se esse operatiuam independentem à subsistentia, ita tenent P. Vasq. 3. p. disp. 21. c. 3. P. Albertinus de prædic. substantiæ disp. 3. q. n. 17.

14 Alio modo potest dici, dato subsistentiam esse conditionem requisitam ad operandum per hanc rationem conditionis non rectè explicari rationem formalem subsistentiæ: ita tenet P. Lugo qui t. de Incarnat. disp. 8. sect. 1. docuit subsistentiam requiri ex parte principij ad operandum, cum quo alium formalem effectum subsistentiæ posita assignabo. Ex utroque capite sententiam impugno, ex primo quia nullum est fundamentum ad asserendum naturam indigere subsistentia, ut conditione ad operandum, sine fundamento autem non debent conditiones ad operandum assignari. Secundo quia non apparet in quo genere, neque qua ratione subsistentia possit esse conditio, ut naturæ operetur, non est enim applicatio agentis ad passum, neque dispositio ad effectum, neque huiusque conditionis genus cognitum fuit ad quod possit subsistentia reduci. Dicunt recentes inferri subsistentiam esse conditionem ad operandum, quia si ita non esset, opera facta à Christi humanitate Verbo vnita non dependerent ab vnione hypostatica, neque illam supponerent ex parte principij, ac proinde posset Christus suam vnionem promereri. Non moueor hac ratione, quia etiam si physice opera elicit ab humanitate Christi non dependant ab vnione hypostatica, dependent ab illa moraliter, ut meritoria quatenus à principio significante talia opera, quod sufficiens est, ne talis vnio cadat sub illorum meritum, sicuti opera virtutum moralium naturalium efficienter non procedunt à gratia habituali, quam supponunt, ut formam dignificantem, & illam promereri non possunt, quia non solum principium physicum, sed neque principium dignificans potest cadere sub meritum, eo enim ipso quod opus procedat à natura sancta per vnionem tanquam per causalitatem, opus dignificatur mediâ vnione, & cum formaliter, ut meritorium, dicat dignificationem; non potest ut meritorium, respicere tanquam præmium formam dignificantem, neque causalitatem mediâ qua formaliter constituitur dignum.

15 Frequentius probari solet subsistentiam se tenere ex parte principij vulgari axiomate *Actiones sunt suppositorum* quod fertur ex Aristot. Damasc. & Ioanne Theologo in Concilio Florentino. Negat P. Vasq. hoc axioma esse Aristotelis & Damasceni: sed esto, quid ex Arist. inferri potuit qui suppositum non cognouit? Doceret Aristoteles si tale axioma tradidisset, actiones esse singularium, quæ supposita appellaret, & non naturæ in abstracto sumptæ. Tradiderit hoc axioma Damascenus, quod verè tradidit Ioannes Theologus, ex illo non inferitur suppositum in ratione suppositi debere præcedere operationes, sed has tribui suppositis, eo ipso quod procedant à natura subsistentia terminata. Nam eodem modo dicere possumus passionem esse suppositorum, sicut enim non dicimus humanitas generat, sed homo generat, ita non dicimus humanitas generatur, sed homo: ergo sicuti ex hoc principio non inferimus tenere se formaliter ex parte principij passiuum in creaturis ratio formalis subsistentiæ, ita non debemus inferre tenere se ex parte principij, sed actiones supponentes tantum naturam ex parte principij tribui supposito, sicuti alie procedentes tantum ab anima toti compositio tribuuntur. Aliter sententia probari intenditur. Modus operandi sequitur modum essendi: sed anima rationalis vnita materiæ operatur dependenter ab vnione; & separata independentem ab illa: ergo natura terminata subsistentia operabitur dependenter ab illa. Respondeo modum operandi non sequi omnes modos essendi superadditos, homo enim sedens non intelligit

dependentem à sessione, ita neque natura subsistens dependentem à subsistentia. Ad paritatem desumptam ab vnione, Respondeo nobis à posteriori constare animam vnitam operari cum dependentia ab vnione, vbi autem nulla est ratio neque experientia, quæ suadeat dependentiam actionis ab aliquo modo, ponenda non est, & ita in actione respectu subsistentiæ non est sine ratione, aut fundamento statuenda. Ex altero item capite sententiam impugno, quia etiam si subsistentia esset conditio ad operandum, sunt etiam aliæ entitates, quibus hæc ratio competit, ac proinde non ex illa poterimus quidditatiuè subsistentiam agnoscere, approximatio enim inter agens, & passum, & inhærentia formæ substantialis in subiecto conditiones sunt vt forma operetur ergo illis conueniet ratio formalis subsistentiæ, si hæc tantum dicit esse conditionem ad operandum. Dices subsistentiam esse conditionem diuersæ naturæ à reliquis. Hanc naturæ diuersitatem querimus, illam dato, & explica quomodo, vel quo genere subsistentia sit principium ad operandum, quod haud facile à quocumque explicandum est; monearis tamen precor, te audiendum non esse, si dicas subsistentiam complere naturam in esse principij, quia omnis conditio supponit totam virtutem, & complet actum primum, ac proinde si dicas subsistentiam complere actum primum, vt natura, quæ ex se habet totam virtutem, à qua procedit actio, sit proximè expedita ad operandum, hoc commune est omnibus conditionibus, & non speciale subsistentiæ; si affirmes subsistentiam complere virtutem actiuam in ratione virtutis, & potentie physicæ, iam non erit conditio ad operandum sed formaliter virtus operatiua inadæquata, & natura virtutem tantum inadæquatam ex se habebit ad operandum quod alienum est à veritate, & ab omnium sententia.

17 Vltimò nota non bene percipi consequentiam doctrinæ Suarezij in hac re; docuit disputatione treigesimaquarta Metaphysicæ numero decimo, cum communi sententia, subsistentiam esse conditionem ex parte principij ad operandum quando existit, & postea addit n. 15. quod si per possibile, vel impossibile natura absque subsistentia permaneret, in illo casu posset operari naturaliter. Quæ doctrina mihi displicet, quia id sine quo effectus naturaliter fieri potest, conditio non est, est enim constitutum conditionis non posse fieri sine illa, illud cuius dicitur conditio, vnde dicere solemus *conditio sine qua non*, neque alium influxum habet conditio, nisi quod illa posita ponatur effectus, qui illa ablata non poneretur, & si admittatur conditio physicè non influens ad effectum, & aliàs non prædeterminans ad illum, sine qua effectus esse potest, dicam ego conditionem esse huiusmodi habere pileum ad intelligendum, & esse musicum ad ædificandum.

18 Dixi iam quid non sit hic modus; quid verò sit non ab aliquo facile dicendum spero, neque à me explicari posse præsumo. Venit hic subsistentiæ modulus vltimus ad Philosophiam, cum iam ministeria omnia naturæ distributa erant, ac proinde difficillimum puto illi officium dare; ad aliud tribunal eum remitterem, si cum illo melius actum fore putarem, verumtamen vidimus quàm agere ab omni- bus illius naturæ exercitium explicetur, cuius alia non est ratio nisi quia antequàm cognosceretur, Philosophi agnoscebant substantias independentes à subiecto, illarumque virtutes cum omnibus requisitis ad operandum, quasdam substantias incompletas, completas alias incommunicabiles toti, & subiecto ac proinde nullum modò fundamentum reperiunt, vt ex inuentione noui modi asserant illum ad aliquod ex prædictis muneribus esse requisitum, quæ ratio si rectè expendatur magnam vim habet contra omnes dicendi modos iam relatos.

19 Dico primò. Nullum est principium naturale, neque hucusque fide reuelatum, quo possit cognosci subsistentia, nisi esse quamdam entitatem substantialem naturæ superadditam, & constituentem quoddam concretum substantiale, quod suppositum appellamus. Ex hoc potest dici subsistentiæ munus esse naturam perficere per modum termini. Non dari aliud principij ex quo quidquam aliud possit inferri, sic probò. Subsistentiæ existentia neque à priori, neque à posteriori nobis constat, vt fatentur omnes, sed tantum ex fide habemus Verbum fuisse vnitum humanitati Christi, & assumptisse humanitatem, & non hominem, ex quo rectè inferimus hominem aliquid dicere supra humanitatem, quod Verbum non assumpsit loco cuius subrogata

fuit subsistentia Verbi, inferimus etiam illud esse quid substantiale, quia Verbum assumpsit naturam non spoliata suis accidentibus, & proprietatibus, & quia subsistentia substantialis Verbi loco accidentis, subroganda non erat, & quia hoc concretum homo quod formaliter dicit subsistentiam, accidentale non est, sed substantiale. Neque quidquam aliud licet inferri ex principijs fidei re- uelatis, quibus docemur Verbum assumpsisse humanitatem, & non hominem, & permansisse vnitum anime Christi à corpore separate in triduo mortis, item illius sacratissimo corpori. Quod autem ex his principijs non inferitur, gratis, & absque vilo fundamento de natura subsistentiæ dicitur, præter illa, quæ communia sunt omnibus entitatibus, vel entitatibus substantialibus, videlicet habere præsentiam, aliæque huiusmodi valde vniuersales. Posse dici subsistentiam naturam perficere per modum termini, quo aliqui putant illius naturam ex parte definitæ facile suaderi poterit, quia subsistentia naturæ aduenit, & cum illa componit totum subsistens, ex quo inferitur illam perficere, hanc perfectionem esse per modum termini nihil aliud dicit, quàm esse vltimam rei perfectionem, supra quam alia substantialis perfectio non cadit, subsistentia enim aduenit naturæ iam completæ, & toti composito, subsistenti autem seu supposito, nihil substantiale potest superaddi. Sententiam hanc sic explicatam delectat P. Lugo l. de Incarn. disp. 12. sect. 3. quam confirmat ex Epiphani. Diacono in 7. Synodo generali. Const. 6. tom. 2. post medium. Vbi dicit naturam per se existentem esse illam, quæ non indiget altera vt subsistat. In quibus verbis videtur per se sumere per se existere seu subsistere, & non indigere alia natura. Quod dicit esse vltimò perfectam, & terminatam per vltimam sui perfectionem.

PUNCTVM IV.

An subsistentia sit entitas simplex vel composita.

NON omnino sunt idem, dari subsistentias partiales, & subsistentiam habere partes, potest enim subsistentia partibus componi, quarum nulla partialis subsistentia dicatur: quod de personalitate certum est, sicut enim non dicitur persona inadæquata anima separata terminata subsistentia, ita neque illius subsistentia personalitas inadæquata dicitur, sic humanitas partibus non constat, quarum nulla humanitas inadæquata dicitur, nomen enim *humanitas* semper compositum adæquatam importat, sic nonnulli de subsistentia philosophantur.

Pater Vasquez prima parte, disputatione centesima vigesimaquinta capite quarto, absolute negat posse dari subsistentias partiales, & disputatione 174. docet neque materiam neque formam subsistentias habere in composito, & tom. 1. in 3. parte disputatione 2. agere super has subsistentias partiales admitti, existimat enim sine auctore, & contra rationem esse confectas. Non tamen eodem modo de compositione subsistentiæ in ordine ad partes integrantes, & in ordine ad partes essentielles naturæ, quam afficit subsistentia philosophatur. Affert enim subsistentiam totius diuisibilis integraliter partes habere integrales, & diuersam esse partem subsistentiæ, quæ afficit pedem, ab illa, quæ afficit caput equi, negat tamen dari subsistentias partiales adhuc in ordine ad partes integrantes, quia pars subsistentiæ afficiens partem integram non appellat subsistentiam partialem, sed asserit omnes partes subsistentiæ dici vnā integram, & adæquatam subsistentiam, quæ est in re diuisibilis sit, consistit in indiuisibili, sicuti humanitas diuisibilis in materiam & formam indiuisibilis est, quia materia secundum se, neque forma secundum se adhuc inadæquate non dicuntur humanitas. In ordine ad partes essentielles compositi nullam diuisibilitatem tribuit subsistentiæ, sed existimat ex vi eiusdem modi subsistendi secundum eandem rationem formalem indiuisibilem terminari materiam & formam.

Pater Soares disputatione trigesima quarta citata, sectione quinta, latè insequitur hanc questionem, concluditque in homine materiam habere propriam subsistentiam, & similiter formam habere subsistentiam distinctam à subsistentia materiæ; in reliquis verò compositis docet

docet materiam gaudere propria substantia, & formam materiam contentam esse modo quodam distincto à substantia partiali materię, qui modus substantię adhuc partialis non est, sed pars componens substantiam totalem cum substantia partiali materię, quia ut supra dicebam non ex eo, quod totalem substantiam componat tantquam pars illius sequitur esse partialem substantiam, sicuti non sequitur esse partialem hominem, id, quod hominem componit.

4 Pater Albertinus docuit cum Patre Vasquez dari in homine simplicem substantiam terminatam ad materiam, & ad formam; in reliquis vero compositis cuius forma materialis est, docuit dari simplicem substantiam, non immediate terminatam ad materiam, & formam, sed immediate terminatam tantum ad materiam, & mediate ratione materię ad formam, quam sententiam docuit Caietanus tertia parte, questione sexta, articulo sexto, qui in homine formaliter simplicem quandam substantiam constituit, quam non immediate ad totam humanitatem, neque ad utramque partem, sed tantum immediate ad formam, & mediate ad materiam ratione formę docuit terminari.

5 Præ omnibus displicet hoc, quod ultimum ex Caietano retuli, quod primo impugno. Substantiam deducimus ex vnione Verbi ad naturam, sed Verbum non fuit vnium tantum immediate ad formam, & ratione formę ad materiam, sed fuit vnium immediate toti humanitati indiuisibiliter sumptę quatenus dicit materiam, & formam, vel immediate materię, & immediate animę per duplicem partialem vnionem, ex quibus vna totalis conficitur: ergo materia non subsistit tantum ratione substantię, quę immediate afficiat animam, sed per substantiam totalem quę indiuisibiliter immediate afficiat materiam, & formam, vel per partialem substantiam, quę immediate materiam afficiat. Inuerso ordine argumentum conficio. Verbum tantum potest vniri immediate substantię, quę ex se substantiam habeat, loco cuius substantia Verbi subroganda est. Sed in sententia Caietani materia non habet substantiam, quę illam immediate, neque totam humanitatem, quam constituit, immediate afficiat, sed tantum subsistit ratione formę: ergo Verbum non potuit vniri materię, neque ratione materię, neque ratione totius humanitatis, sed tantum ratione formę, imò neque posset vniri immediate humanitati, sed tota vnio esset ad formam, & ita in triduo mortis Verbum non maneret vnium corpori, quia huic non fuisset vnium immediate & ratione sui, neque ex eo, quod illi vnium non permaneret, relinqueret aliquid, quod antea assumpsisset, quę omnia hæretica sunt, est enim fide sanctum, Verbum, siue ratione vtriusque partis, siue ratione totius immediate fuisse vnium toti humanitati per se dico de fide esse humanitatem per se fuisse Verbo vnitam, quia quod humanitati competit ratione vtriusque partis, illi per se conuenit, cum ipsa à partibus & vnione non distinguatur) eademque fide sanctum est Verbum mansisse vnium in triduo mortis sacrosancto Christi corpori.

6 Simile argumentum conficio contra Albertin. docentem composita quorum forma materialis est tantum subsistere substantię immediate efficiente materiam. Verbum potuit vniri toti composito includenti formam materialem, & de facto fuit vnium sanguini, cuius formam materialem esse testatur idem Albertinus: ergo composita quorum forma materialis est, proprias habent substantias, substantia enim Verbi loco proprię subrogatur, & ita non potuit terminare naturam, cui ex se propria substantia non competat. Respondet Albertin. supra num. 21. materiam, & formam sanguinis vniri immediate Verbo, quia vniantur per partiales vniones. Contrā: Fatebor vniri immediate, si per partiales vniones vniantur, sed intendo ego argumento prædicto non posse vniri formam sanguinis, neque per partialem vnionem ipsius ad Verbum terminatam, iuxta sententiam quam impugno: Sic instaurum argumentum, eo modo quo forma est capax substantię proprię, eo modo est capax vnionis ad alienam substantiam: sed forma materialis non est capax substantię proprię adhuc partialis in sententia Albert. sed tantum subsistit substantię materię: ergo non est capax proprię vnionis ad Verbum adhuc partialis, sed tantum potest esse vnita ratione materię.

Secundò sententiam Albertini reicio, quia nulla potest reddi ratio, cur totum compositum non possit immediate secundum se totum indiuisibiliter sumptum substantię affici, nullus enim formalis effectus substantię poterit excogitari, ratione cuius totum compositum cuius forma materialis est, incapax substantię dicit possit.

7 Dico primò. In homine dari potest substantia totalis diuisibilis in duas partes inter se distinctas, quarum vna materia, & altera formę correspondet. Probo hanc conclusionem: Verbum vnium fuit animę in statu separationis: ergo in statu separationis anima capax fuit substantię. Consequentiam probo: non ex alio capite inferimus naturam esse capacem substantię, nisi quia Verbum fuit vnium naturę, sed similiter Verbum fuit vnium animę separatę: ergo anima separatę ex se capax est substantię: ergo similiter dum est vnita capax est terminandi eodem modo, quo terminatur dum est separatę. Probo consequentiam: vnio animi ad subiectum non opponitur cum substantia immediate efficiente animam: ergo anima potest terminari eadem substantia dum est vnita, & dum est separatę. Antecedens probo: Si propter aliquam rationem vnio opponeretur cum substantia immediate efficiente animam, maxime quia effectus formalis, quem præstat substantia animę separatę dicit hanc negationem vnionis: sed hæc negatio non potest esse primarius effectus substantię, quia ut dicebam, forma positiua vnita subiecto positiuo non potest effectum primarium negatiuum præstare, neque effectus secundarius, quia nullum est caput, ex quo possumus inferri substantiam immediate efficientem animam opponi cum vnione ipsius animę ad materiam, & illam expellere: ergo nullum est caput ex quo inferatur substantiam partialem immediate efficientem animam opponi cum vnione ipsius animę ad materiam. Dices substantiam animę opponi cum modo vnionis, quia per substantiam constituitur anima existens in se ipsa, & per vnionem constituitur in alio tanquam in toto, & repugnat eandem animam esse in se, & in alio. Respondeo modum essendi in se, quem substantia tribuit animę non opponi cum modo essendi in alio tanquam in toto, quem eidem animę tribuit vnio, quia substantia non tribuit animę esse tanquam totum, & ita non opponitur modo essendi in alio tanquam partem, sicuti modus essendi per se quem tribuit creatio, hoc est, non essendi in alio tanquam in subiecto inhaesionis, non opponitur cum modo essendi in alio tanquam in toto, quem tribuit vnio. Tantum ergo tribuit substantia subiecto, quod afficit esse per se, hoc est esse terminatum propriā substantia, quod opponitur cum esse in alio tanquam in supposito, hoc est, cum hoc quod est esse terminatum aliena substantia, propria enim substantia exigit ut effectum secundarium, alienę expulsionem. De materia prima à paritate animę eadem conclusio sufficienter probatur. Dixi enim posse terminari eadem substantia dum est vnita, & dum est separatę, si quis autem diceret modum illum tantum dicendum esse substantiam, dum afficit animam non vnitam, de modo loquendi tantum contenderet, de quo multum contendendum non est, etsi nullum illi super sit fundamentum. Quia etsi verum sit denominationem personę, & personalitatis tantum tribui entitatibus completis, ratio substantię & suppositi non ita est limitata, sed ad entitates incompletas extendi potest, etiam dum sunt vnitę aliis incompletis, sicuti ad easdem non vnitas extenduntur, nemo enim recusat animam separatam substantem appellare, etsi nomen suppositi inadæquatum non ita frequenter illi tribuatur.

8 Obiicies: substantia partialis afficiens animam separatam non opponitur cum vnione animę ad materiam: ergo substantia animę relinquit illam perfectibilem per vnionem ad materiam: ergo non est vltima perfectio. Respondeo substantiam adhuc partialem dici vltimam perfectionem per ordinem ad totalem, quę supponit naturam constitutam, & naturę inuoluenti in se vnionem inter materiam, & formam dicitur aduenire substantia, & non e contra.

9 Dico secundò. Possibilis est substantia, quę immediate, & indiuisibiliter afficiat materiam, formam, & vnionem, ita ut eademmet indiuisibilis, quę materiam afficiat, afficiat formam, & totum compositum, seu totam naturam, siue huius forma materialis sit siue spiritalis. Consentio in hac

hac conclusione cum P. Vasquez, contra quā nihil potest excogitari, quod alicuius ponderis sit, quia eo ipso, quod possit esse subsistens nihil potest obesse, quominus immediatē, & per se terminet eandem indiuisibilem subsistentiam, secundum utramque partem essentialem, & utriusque nexum, seu vnionem, cum nulla denominationem tribuat subsistentia subiecto, quod supponit, neque aliqua resulter in supposito, quod constituit, quod non possit conuenire naturā, & supposito, quod immediatē ex ipsa, & ex subsistentia indiuisibiliter respiciente naturam constituitur.

11 Dico tertio. Forma substantialis materialis, siue producta per creationem, & materiā non vnitas, siue per educationem producta dependenter à materiā cui sit vnita, capax est terminandi immediatē, & per se partem quamdam subsistentiā, quā vnita subsistentia materiā subsistentiam totalem constituit. Docet hanc conclusionem P. Soar. neque scio cur ab illa dissentiat Pater Vasquez, quia etsi effectus formalis subsistentiæ esset reddere subiectum quod afficit omnino incommunicabile, adhuc posset subsistere hæc pars subsistentiæ, quæ subsistentia partialis non diceretur, quia pars subsistentiæ non est necessariò partialis subsistentia, vt admittit Pater Vasquez, qui asserit subsistentiam habere partes integrales, & tamen non admittit partiales subsistentias integrales, & asserit subsistentiam constituere subiectum incommunicabile etiam vt partem integram, & tamen concedit partes distinctas integrales subsistentiæ afficientes distinctas partes integrales subiecti: ergo eodem modo potest admittere diuersas partes subsistentiæ in ordine ad partes essentiales naturæ, & asserere has non esse partiales subsistentias, quia subsistentia, etsi diuisibilis in ordine ad partes essentiales consistit in indiuisibili includente partes subsistentiæ respicientes utramque partem essentialem naturæ, sicuti integralis subsistentia consistit in indiuisibili includente partes distinctas in ordine ad partes integrales subiecti, etsi in partes integrales diuisibilis sit.

12 Dico quarto. Pars illa subsistentiæ, quæ afficeret formam substantialem materialem educatam, vel creatam, vnitam, vel separatam, posset dici partialis subsistentia. Probo hanc conclusionem, & simul præcedentem confirmo à paritate animi rationalis, ex eo quod ex mysterio Incarnationis nouerimus subsistentiam in homine, illam in equo constituimus: ergo ex eo quod ex eodem mysterio cognouerimus subsistentiam in forma hominis separatā, debemus illam constituere in forma equi, & sicuti eodem modo philosophamur de equo, ac de homine in ordine ad subsistentiam, sic eadem ratione debemus philosophari de forma equi, & de forma hominis. Sed formæ hominis vnita, & separatā tribuimus partem subsistentiæ, & subsistentiam partialem: ergo formæ equi vnita, & separatā, creatā, & educatā partem subsistentiæ, & partialem subsistentiam tribuere debemus. Dices disparē esse rationem, quia homo, & equus conueniunt in hoc quod est non esse in alio in quo non conueniunt forma hominis, & forma equi, quia forma hominis non est in alio tanquam in subiecto inhaesionis, in quo est forma equi. Probauimus supra animæ rationali vnita non repugnare subsistentiam ex eo, quod sit in alio tanquam in toto, & eodem omnino modo eademque ratione probandum est non repugnare formæ substantiali subsistentiam partialem ex eo, quod sit in alio tanquam in subiecto inhaesionis, sicut enim subsistentia partialis, & modus, quem tribuit, essendi per se non opponitur cum vnione, neque cum modo, quem hæc tribuit essendi in alio tanquam in toto, ita eadem partialis subsistentia, & modus, quem tribuit essendi per se tanquam in supposito non opponitur cum educatione, neque cum modo, quem hæc tribuit essendi in alio tanquam in subiecto. Aduocanda sunt etiam ad hanc solutionem reiciendam omnia, quibus Punct. præcedenti probauimus rationem formalem subsistentiæ non esse constituere subiectum quod afficit independens ab alio tanquam à subiecto inhaesionis.

13 Dico quinto. Verisimilius est dari in toto composito subsistentias partiales distinctas, quarum vna correspondeat materiæ, & altera formæ, quod etsi nulla possit ratione probari, hæc probabilis coniectura poterit suaderi. Verbum fuit vnium per distinctas coniecturas poterit suaderi. Verbum fuit vnium per distinctas coniecturas poterit suaderi. Verbum fuit vnium per distinctas coniecturas poterit suaderi.

ius materiæ principia est legitime deducta: Antecedens probo. Verbum fuit vnium animæ in triduo mortis per partialem vnionem: ergo vnio præcessit antequam anima esset separata, & postquam iterum fuit vnita, sine fundamento enim diceretur, Verbum amisisse totam vnionem, quam habebat ad materiā, & animam Christi, & aliam adquisiuisse ad eandem animam in instanti, in quo anima fuit à corpore separata, & postea, hanc vnionem, quam habebat ad animam separatam fuisse deperditam, quam producit in instanti, in quo anima corpori fuit reunita, cum possit dici semper eandem vnionem partialem cum anima vnita corpori, & ab illo separata retinuisse, sicut enim sanctum est Verbum animæ fuisse vnium in triduo mortis, & nullus ex Partibus docuit hoc fieri per nouam vnionem, priusque corruptionem. Quod si ratio hæc tibi non ariserit, oppositam sententiam defendito, quam ego defenderem, si pro illa rationem aliam, modice efficacem inuenissem, nihil enim in hac materia firmum inuenio, neque alicui parti nimis adhaereo, magis tamen in sententiam traditam propendeo, quia neque æqualem coniecturam pro opposita apud authores inuenio, præter illas, quas impugnauimus desumptas, ex incommunicabilitate, quam subsistentiæ vt primarium, formalem effectum attribuant.

Dico sexto. Si materia, & forma subsistunt per subsistentias partiales, danda est alia subsistentia modo vnionis, ex vi cuius vniantur subsistentia materiæ, & subsistentia formæ, & fiat vna totalis subsistentia. Consequenter P. Soar. tom. 1. in 3. p. disputatione 17. §. secundo modo, vbi affirmat vnionem inter materiā, & formam assam immediatē à Verbo, ex quo inferitur habere propriam subsistentiam. Neque dissentit P. Lugo qui licet subsistentias partiales non admittat, affirmat tamen subsistentiam Verbi immediatē efficere non solum materiā, & formam sed etiam vnionem, idemque censet de qualibet subsistentia creata respectu suppositi creati. Probo priorem partem conclusionis. Humanitas subsistit secundum se totam: sed humanitas secundum se totam non solum dicit materiā, & formam, sed etiam vnionem: ergo non solum subsistit secundum materiā & formam, sed etiam secundum vnionem: ergo subsistit vnio non subsistentia partium, quia partes separatæ retinerent suam subsistentiam, quæ tantum est illarum affectio: ergo per propriam subsistentiam ergo habet subsistentiam propriam distinctam à subsistentia partium. Totus discursus legitime trahitur ex primo antecedenti, quod sic probo: Secundum illam rationem subsistit humanitas, secundum quam Christi humanitas terminat vnionem hypostaticam ad Verbum: Sed humanitas Christi terminat vnionem secundum se totam: ergo humanitati secundum se totam competit subsistentia. Maior est certa, inferius enim subsistentiam ex vnione ad Verbum. Minorem probo, quia absolute reuelatum est Verbum assumpsisse humanitatem; humanitas autem non solum dicit materiā, & formam, quia hæc sine vnione non sunt humanitas, sed materiā, formam, & vnionem. Dices, Verbum posse dici vnium humanitati ex eo solum, quod fuerit vnium materiæ, & formæ: Respondeo vnionem ad materiā, & formam posse sufficere, vt humanitas denominaretur vnita, non verò vt esset vnita secundum se totam, ac proinde neque vt esset vnita, quia consistit in indiuisibili, & si tota vnita non est, non est vnita humanitas, sed aliquid ad humanitatem pertinens, sicuti totus homo denominatur quantus per quantitatem materiæ, illius tamen forma quanta non est, neque homo secundum se totum secundum quam rationem includit formam, verè est quantus, licet absolute quantus denominetur. Eadem ratione si Verbum tantum fuisset vnium materiæ, & formæ, humanitas posset denominari vnita Verbo, non tamen in re humanitas esset vnita, quia hæc dicit vnionem sine qua materia, & forma non sunt humanitas.

Secundam partem conclusionis videlicet subsistentiam modi vnionis esse vnium subsistentiæ materiæ, & subsistentiæ formæ ex suppositione quod his entitatibus diuersæ subsistentiæ partiales correspondeant sic probosub-

- 16 Obiicies subsistentias partiales non vniiri vt partes integrantes, quia sunt diuersæ rationis, non vt partes essentielles, quia vna non est forma alterius: ergo nullo modo possunt vniiri. Respondeo non vniiri vt partes essentielles propter rationem dictam, vniuntur tamen in istas partes essentielles, quia ipsæ per se partes essentielles distinctas recipiunt, & posse dici vniiri tanquam partes integrantes, quia non est de ratione partium integrantium esse eiusdem rationis inter se. Et quidquid sit de subsistentiis, difficultas hæc componenda est in præsentis, quia materiæ, formæ, & vniioni, distinctæ præsentia inæquaturè respondent, ex quibus vna adæquata præsentia componitur.
- 17 Obiicies secundo. Modus vniionis inter materiam, & formam est subsistens, quia est substantialis: sed vniio hypostatica naturæ ad Verbum similiter est substantialis: ergo erit subsistens. Si dicas subsistere per se ipsam, quia est modus essentialiter afficiens subsistentiam, sequitur aliquid pertinens ad hoc suppositum *Christus*, non subsistere subsistentia infinita, & increata Verbi, sed subsistentia finita, & creata; vniio enim hypostatica creata est, & si per se ipsam subsistit, per aliquid creatum subsistit, & ita hoc suppositum *Christus* non secundum se totum, & adæquaturè subsistit per subsistentiam infinitam, siquidem aliquid illius, nempe vniio hypostatica subsistit per se ipsam, quæ est quid finitum, & creatum. Propter hæc posset dici vniionem illam subsistere per subsistentiam Verbi, quam recipit vt terminum vniendum, vel, si mauis, dicito vniionem illam non subsistere, neque indigere subsistentia, quia etiam si substantialis sit, non pertinet ad constitutionem naturæ, cuius, & illorum, quibus natura formaliter constituitur, proprium est subsistere, & non cuiuscumque substantialis modi.

PUNCTUM V.

An eadem natura possit duplici subsistentia terminari.

- 1 Poteest procedere difficultas de duplici subsistentia, vtraque propria, & duplici aliena; subsistentia seclusa propria, & de subsistentia duplici quarum vna sit propria, & altera aliena. Vt definiti possit, an natura possit terminari simul subsistentia propria & aliena, sciendum est an possit terminari aliena, seclusa propria, si enim natura non possit aliena subsistentia terminari, vanum erit inquirere an possit terminari propria, & aliena. Sciendum etiam est an successiue possit natura duplici subsistentia propria terminari, vt disputare liceat an possit simul duplici terminari, si enim neque capax sit habendi successiue duplicem propriam subsistentiam, simul non posse extra quætionem erit.
- 2 Naturam posse terminari subsistentia aliena increata fide sanctum est, quia eadem est sanctum naturam humanam Christi fuisse terminatam subsistentia Verbi. De subsistentia creata mihi dubium non est posse alienam naturam afficere, si propria non sit modus; sed res media vniione superaddita illi vnita, neque enim de subsistentia re maior potest esse difficultas in hac quæstione, quam de qualibet forma accidentali, de qua nemo dubitat posse extraneum subiectum afficere: sicut calor afficit aquam, cui est extraneus. Idem dicerem de forma substantiali si respectu huius subiectum aliquod extraneum inuenirem. De subsistentia modò fert communis sententia non posse efficere extraneum subiectum, quia inseparabilis est à proprio: probabiliter dici posse putat Arriaga disp. 4. sect. 13. subsect. 2. ad subsistentiam modum posse afficere naturam extraneam cui vniatur per vniionem superadditam, ita vt simul duplicem naturam respiciat: propriam per se immediatè, aliam per vniionem superadditam ab illa separabilem, quia de ratione modi non est non posse extraneum subiectum afficere, sed afficere proprium & ita si subsistentia modus semper propriam naturam afficiat, non erit contra rationem modalem ipsius respicere alienam. Ex eodem principio, seu ex natura modi rationem aliam expendunt Hurtad. & Lugo minus vulgarem ex Soar. desumptam. Modus est actualis exercitium, est communicatio sui effectus formalis per se ipsum, & non per aliam entitatem superadditam: ergo subsistentia non potest constituere naturam subsistentem per modum alium superadditum: ergo non potest constituere existentem naturam, quam per se ipsam

non respicit: ergo etiam si subsistentia Petri vniretur extraneæ naturæ non illam constitueret subsistentem, sicuti si actio procedens ab hoc principio alteri vniretur non illud constitueret efficiens. Respondeo doctrinam veram esse in his entitatibus, quæ ex prædicato communi talis formæ habent esse modos, & illis repugnat esse res, sicuti contingit in actione, quæ eo ipso quod sit actio, debet esse modus, & in vniione, quæ ex prædicato vniionis habet esse modum. Subsistentia verò ex prædicato subsistentiæ non habet esse modum, non enim repugnat dari subsistentiam rem, quæ media causalitate suppositum constituat, & ita non repugnat subsistentiam hanc, quæ per se ipsam reddit subsistentem hanc naturam, reddere aliam distinctam ab ista subsistentem per causalitatem superadditam.

Non improbabiler rem componendam esse putarem si diceretur subsistentiam modum huius naturæ posse per vniionem superadditam, aliam naturam subsistentem constituere. Fuit enim sententia Ochami, Bassol. Almaini, & Maioris apud P. Vasquez t. 1. in 3. p. disp. 35. c. 2. posse subsistentiam creatam terminare naturam alienam; & Pater Vasquez ibidem non assentitur rationi, quæ oppositum vulgò probatur, ex eo, quod subsistentia sit modus inseparabilis à re cuius est modus, & Hurtadus disp. 14. sect. 8. asserit se nescire an prædictus modus defendendi naturam posse terminari aliena subsistentia creata probabilitate careat, in quem non parum propender, idque probabiliter defendi posse tradit Arriaga disp. 4. sect. 13. subsect. 2. Nihilominus existimo probabilius dici subsistentiam modum per se ipsam respicientem subiectum non posse subiectum aliud respicere, etiam proprio retento; sicuti quæ per se ipsam respicit hoc principium efficiens, non potest medio modo superaddito aliud principium respicere, neque præsentia, quæ per se ipsam respicit hoc spatium, non potest aliud spatium per modum illi superadditum respicere, vt propriis locis probaui. Fateor nonnullam posse reddi disparitatem, quia si præsentia respiciens hoc spatium per se respiceret aliud per modum superadditum præsentia afficeretur præsentia, & esset præsens per præsentiam superadditam, quia modus ille ex vi cuius respiceret aliud spatium esset præsentia, & ita præsentia præsentia daretur. Idem contingeret in actione, quæ si respiceret per modum superadditum aliud principium distinctum ab illo, quod per se respiciebat, ipsa actio fieret per actionem, & actionis daretur actio, quia modus ille ex vi cuius actio per se respiciens hoc principium respiceret aliud principium effectiuum, esset actio terminata ad actionem. Si verò subsistentia per se ipsam respiciens hanc naturam per modum superadditum naturam aliam respiceret, non ideo subsisteret subsistentia superaddita, neque daretur subsistentia subsistentiæ, quia modus ille non esset subsistentia, sed vniio subsistentiæ respiciens per se propriam naturam ad naturam extraneam, & causalitas, media qua subsistentia constitueret suppositum includens naturam extraneam eidem subsistentiæ. Nihilominus absque fundamento dici existimo subsistentias modò de facto existentes capacitates habere terminandi vniionem ad naturas extraneas cum quibus suppositum constituent, quæ ratio recidit in illam, quam reddit Vasquez supra cap. 3. qui existimat subsistentiam Petri non habere virtutem terminandi naturam Ioannis, quia si hanc virtutem haberet illam naturaliter terminaret. Quam illationem legitimam esse non defendo, verumtamen assentior Vasquio asserenti subsistentiam non posse naturam alienam terminare ex defectu virtutis illi innatæ. De possibilibus difficile poterit reddi ratio, cur repugnet subsistentia modus per se afficiens hanc naturam, quæ per vniionem superadditam possit aliam afficere. His statutis procedere potest quæstio, an natura possit duplici subsistentia aliena, vel quadam propria, & altera aliena simul terminari? siquidem terminari potest aliena increata, & aliena creata, quæ sit res, & forsan aliqua ex possibilibus creatis, quæ sint modus.

Circa id, quod secundo loco statuendum proposui, putauit Pater Vasquez esse manifestum figmentum asserere eandem naturam creatam posse terminari adhuc successiue duplici subsistentia; cuius ratio hæc est. Natura ex se non potest habere plures subsistentias: ergo non est indifferens ad plures: ergo non sunt possibiles plures subsistentiæ respicientes eandem naturam. Posset eodem discursu inferre Pater Vasquez eundem effectum non posse successiue duplicem actionem terminare, neque idem subiectum duplicem

duplicem recipere formam substantialem; & alia huiusmodi, quia in ipsius sententia subiectum non est capax recipiendi simul duplicem formam substantialem; & ita non est indifferens ad plures recipiendas: ergo non erunt possibiles plures formae receptae, seu recipiendae in eadem materia. Eodem modo de actionibus fiet argumentatio. Respondebis materiam non posse recipere duplicem formam simul, ex quo inferitur non esse indifferentem ad recipiendum, vel non recipiendum simul duplicem formam, non tamen non esse indifferentem ad recipiendam nunc hanc, vel illam, & nunc illam & postea aliam. Solutio est optima, sed idem de subsistentiis affirmo. Do P. Vasq. naturam non posse simul terminare duplicem subsistentiam, nego tamen ex hoc inferri non esse indifferentem ad terminandum modò hanc, vel illam, & modò hanc, & postea illam. Sit ergo firmum naturam posse successiue terminare multiplicem propriam subsistentiam, & in priori naturae antequam contraxisset hanc numero subsistentiam, fuisse indifferentem ad contrahendum hanc, vel illam, ex pluribus possibilibus, quas potuit contrahere.

5 Et si non sine formidine aliqua defendit P. Lugo disputatione 12. sect. 6. n. 81. non potuisse naturam humanam Christi terminari triplici subsistentia increata, nempe subsistentia Patris, subsistentia Filij, & subsistentia Spiritus Sancti: Pro hac sententia referuntur Richard. Palud. Alb. & Anselm. quem D. Thomas aliter interpretatur. Oppositam sententiam fert Doctorum consensus: ita D. Thomas 3. p. quæst. 3. art. 6. quem ultra plures alios sequuntur P. Soar. apud eundem disp. 13. sect. 2. & P. Vasquez. disp. 19. Hurtad. & Ariag quos postea referam, mouentur communiter Doctores, quia licet subsistere in se, & subsistere in alio implicet contradictionem, nullam dicit eandem naturam subsistere multiplici aliena subsistentia. Idem de subsistentiis alienis creatis, ac increatis sentiunt omnes, qui putant naturam posse terminari aliena subsistentia creata, neque ex alio capite negant Vasq. & alij asserentes posse naturam multiplici subsistentia aliena creata terminari, nisi quia putant esse incapaces terminandi adhuc simplici aliena subsistentia creata, eodemque modo supposita capacitate in natura ut terminetur aliena subsistentia creata, philosophandum est de pluribus subsistentiis alienis creatis ac de pluribus increatis, in ordine ad eandem naturam. Similiter idem iudicium ferendum est de pluribus subsistentiis propriis efficientibus eandem naturam simul, quam successiue poterant efficere.

6 Ceterum sicuti in formis substantialibus duplicem exitum quæstionem Controv. 8. Physic. Punct. 3. videlicet, an eadem materia possit informari multiplici forma, & an ex illa possit multiplex forma educi, sic in presenti potest duplex tractari difficultas, an ex eadem natura possit simul educi duplex propria subsistentia, vel duplex vnio ad subsistentias alias, vel simul subsistentia propria, & vnio ad alienam, & an possit natura ex suppositione quod subsistentia propria, & vniones ad subsistentias alias creentur, multiplici subsistentia simul terminari. Ne tamen in his diutius quam par est, immoremur, ex professo tantum disputabo, an natura possit multiplici subsistentia terminari, siue subsistentia, vel vniones ad illas creentur, siue educantur, difficultas enim specialis quam hic tractant Auctores est de subsistentiis, quatenus supposita constituunt, non de illis ut eductis, de quibus parum refert hac vel illa ratione iudicium ferri, adeo enim exigua, & minutula entitas est creata subsistentia, & vnio ad illam, ut neganda non sit naturae virtus ut ex illa duplex vnio ad alias subsistentias, vel duplex subsistentia propria simul educantur, si ex alio capite non illi repugnet prædictis subsistentiis simul terminari.

7 De subsistentia propria, & aliena docuit P. Soar. dicta disput. 13. sect. 1. repugnare naturae existenti in simplici loco, non tamen eidem existenti in duplici loco, ita ut in vno habeat propriam subsistentiam, & in altero alienam: sententia hæc reicienda est ex dictis, Controv. 15. Physic. Punct. 10. ubi probaui omnia, quæ ratione impossibilitatis formalis, vel ex defectu virtutis repugnant, subiecto existenti in simplici loco repugnare eidem in multiplici existenti, quia præsentiarum multiplicatio non addit virtutem causis, neque tollit impossibilitatem formarum, quæ non est in ordine ad locum, sed in ordine ad subiectum, quod semper est, etiam in diuersis locis repetitum,

sed tantum addit nouam applicationem ratione cuius exerceri poterunt in duplici loco, quæ in simplici prædictæ hac re dixi loco citato. Consequentius P. Vasquez, & communis Doctorum sententia eodem modo, id negant de natura absolute siue in simplici loco existenti, & P. Lugo supra n. 19. expresse asserit eandem esse rationem de natura quocumque modo præsentata consideretur.

Sentio nullam repugnantiam inuolueri naturam terminari duplici subsistentia, siue vtrique sit aliena, siue vtrique propria, siue vna propria, & altera aliena increata, vel creata. Naturam posse terminari duplici subsistentia aliena, fulcitur autoritate Angelici Doctoris, quem sequuntur ultra plures alios Soar. & Vasquez num. 5. Idem dicunt hos Doctores de duplici subsistentia propria, ex suppositione, quod possibilibus sit duplex subsistentia propria, quibus eadem natura possit successiue terminari, & hanc duplicem subsistentiam non repugnare ostendi supra n. 4. & 5. Naturam posse diuina intercedente potentia simul terminari subsistentia propria, & aliena, tradit Hurtad. disput. sect. 8. num. 24. quam sententiam satis probabiliter esse asserit, eamque à viris doctis vidisse defendi. Eandem conclusionem absolute defendit Ariag. disp. 4. sect. 13. subsect. 4. & P. Lugo qui oppositam defendit disput. 12. sect. 6. asserit num. 68. difficile posse rationem efficacem adduci, quæ conclusio tradita impugnetur. Conclusionem probat: Subsistentia quæuis, siue propria, siue aliena non constituit naturam formaliter non vnitam alij subsistentia, seu non terminatam alia subsistentia positiua, sed tantum habet ut possit per se ipsam exigere, ne natura, quam afficit vnitur, vel terminetur per aliam subsistentiam, ergo non implicabit Deum de potentia absoluta, vnire naturam terminatam hac subsistentia alij subsistentia, siue propria, siue aliena, per quam terminetur. Antecedens probat: naturam non esse vnitam alienæ subsistentia dicit formaliter negationem vnionis cum subsistentia aliena, esse vnitam seu terminatam per propriam subsistentiam dicit formaliter propriam subsistentiam efficientem naturam: ergo naturam esse terminatam hac subsistentia, & carere illa subsistentia distincta ab ipsa, siue propria, siue aliena formaliter, & realiter distinguuntur, sicuti distinguuntur entia positium & negatiuum, & sicuti distinguuntur in materia ipsam esse informatam formâ hominis, & non esse informatam formâ ligni, vel bruti: ergo naturam esse terminatam hac subsistentia, ex se non dicit formaliter, & identice non esse terminatam alia, siue propria, siue aliena, sed tantum dicit inducere negationem alijs subsistentiis per impossibilitatem, quam habet hæc subsistentia cum illa; & per exigentiam, quam habet negationis omnis subsistentia distinctæ ab ipsa terminantis naturam, quam ipsa afficit. Consequentiam probat: Etiam Deus vnari subsistentiam, siue alienam, siue propriam naturæ terminatæ per subsistentiam propriam, relinquit integram totam essentiam, & omnia, quæ dicit intrinsece subsistentia, quæ afficiebat subiectum, quia subsistentia terminans hanc naturam tantum dicit intrinsece exigentiam negationis alijs subsistentiis informantis eandem naturam, & non ipsam negationem, cum qua exigentia remanet etiam si coniungatur cum contrario, sicuti contingit calori ut octo, quando supernaturaliter iungitur cum frigiditate, cuius negationem exigebat: ergo per compositionem huius subsistentia cum alia, seu per positionem huius subsistentia permanente alia, quæ eandem naturam afficiebat tantum impedit effectum quemdam negatiuum, & secundarium, qui naturaliter erat inferendus ex positione vnus subsistentia, videlicet negationem illius subsistentia, quæ cum altera componitur in subiecto: ergo nihil efficit Deus, quod sit formaliter destructiuum effectus formalis, quem præstat subsistentia, neque alicuius prædicati intrinsece subsistentia: ergo saluâ essentia quarumcumque subsistentiarum, & permanentibus integris omnibus, quæ subsistentia, siue propria, siue aliena, siue vna propria, & altera aliena dicunt, intrinsece possunt componi in eadem natura: ergo nulla contradictio est in eo, quod duplex subsistentia, quæ non opponitur contradictorie in ordine ad subiectum, in eodem componantur.

Ex doctrina tradita ratione supra dicta soluantur facili rationes omnes, quibus auctores opposita sententia intendunt probare, repugnare eandem naturam terminari duplici subsistentia præcipue propria, & aliena, quarum hæc

hæ potissima. Ex vi subsistentiæ naturæ sitit in se ipsa: ergo non potest esse in alio supposito, implicat enim, id quod in se sitit transire ad aliud, sicuti in motu locali contingit, ex suppositione enim quod ego sitam in hoc loco, implicat transire ad alium. Vigetur ratio respectu subsistentiæ propriæ & alienæ: ex vi subsistentiæ propriæ constituitur natura existens in se, seu in proprio supposito: ex vi subsistentiæ alienæ constituitur natura in alio, & in alieno supposito, sed implicat esse in se, & in alio, in proprio, & alieno supposito: ergo implicat eandem naturam terminari propriâ, & alienâ subsistentia.

10 Respondeo sistere naturam in se duo dicere, vnum positivum, & aliud negativum: dicit positivum naturam habere proprium terminum ex vi cuius alio non indiget, & constituitur actu vndeque completa: dicit tanquã quid negativum naturam non terminari aliâ subsistentia. Primum illud positivum est effectus primarius subsistentiæ inseparabilis ab illa. Secundum istud negativum est effectus secundarius subsistentiæ, sicuti est negatio frigiditatis in subiecto effectus secundarius caloris informantis subiectum, qui secundarius effectus à primo distinguitur, & ab illo separabilis est, ut supra dicebam. Ex his respondeo posse componi cum primario effectus subsistentiæ, quæ tantum dicit naturam habere terminum ex vi cuius sufficienter est terminata, & ex vi cuius petit carere alio, terminari aliâ subsistentia, hæc propriâ, & alienâ, licet non possit componi cū secundario effectus, qui dicit negationem aliâ subsistentiæ, cum tamen hic secundarius effectus separabilis sit à primario, sit naturam terminatam hæc subsistentia posse terminari aliâ, ita ut non sitat in propriâ, seu in supposito constituto per propriam subsistentiam, quatenus sistere non solum dicit rationem positivam terminandi hæc subsistentia, sed etiam negationem aliâ distinctæ ab ipsa. Ad illud, quod dicitur de subsistentia propriâ, & alienâ, respondeo, per subsistentiam propriam constitui naturam in proprio supposito, quod est constitui hoc suppositum ex natura, & propriâ ipsius subsistentiæ, quod non dicit formaliter, & identice, naturam non terminari alienâ subsistentia, seu non constitui aliud suppositum ex eadem natura, & alienâ subsistentia, sed tantum causaliter, & illatiue, quæ causatio, seu illatio potest impediri à Deo nolente iuxta existentiam propriæ subsistentiæ naturam conferre sine alienâ subsistentia, sed simul conferre subsistentiam propriam, & alienam afficientes eandem naturam, seu simul producere duplex suppositum, hoc constitutum ex hac natura, & propriâ illius subsistentiæ, & illud ex eadem natura, & alienâ subsistentia. Neque ex hoc inferatur naturam habere, & non habere propriam subsistentiam, neque esse in proprio supposito, & non esse in proprio supposito, quæ contradictoriè opponuntur, sed esse in proprio, & alieno supposito, habere propriam, & alienam subsistentiam, quæ tantum opponuntur contrariè. Exemplum sunt obuia: corpus potest existere in duplici loco, ut fert communis sententia, demus ignem existentem iuxta Lunæ cœcaum ex vi huius præsentie, & in medio aeris ex vi alius præsentie, in quo nemo contradictionem inveniet, & tunc est in proprio centro, & in alieno: in proprio ex vi præsentie, quæ constituitur iuxta Lunæ cœcaum, & in alieno videlicet in cœtro aeris, ex vi præsentie, quæ constituitur in medio aeris.

11 Addo hoc quod est rem affici propriâ forma, & alienâ abstrahendo ab hac, vel illa materia nullam dicere contradictionem, lapis enim afficitur frigiditate, quæ est propriâ illius qualitas, & afficitur luce quæ est qualitas illi extranea, adventitia, & aliena, quapropter hoc quod est naturam non posse terminari subsistentia propriâ, & alienâ præcisè oritur, ex eo quod natura non possit duplici subsistentia terminari, non ex eo quod vna sit propriâ, & altera aliena, ex his enim prædicatis præcisè nulla in illis resultat impossibilitas in ordine ad eandem naturam, sicuti non resultat in duplici qualitate, quatum vna est propriâ, & altera aliena in ordine ad idem subiectum, ut de luce, & frigiditate respectu eiusdem subiecti nuper dicebam. Ex quo infero non maiorem impossibilitatem habere hanc subsistentiam propriam cum alia alienâ, quam cum alia eiusdem naturæ propriâ. Dico non esse maiorem impossibilitatem ratione oppositionis, quam inter se habent subsistentiæ, quia ex eo, quod præcisè quocumque alio, nulla subsistentia possit naturam alienam terminare, maius miraculum erit eandem naturam terminari subsistentia propriâ, & alienâ, quam duabus propriis, quia quando

Francisc. de Ovidio, Philosoph. Tom. I.

duabus propriis terminatur, terminatio cuiusvis subsistentiæ secundum se sumpta naturalis est, & tantum supernaturalis est utramque coniungi, & simul eandem naturam terminare. Quando verò natura terminatur subsistentiâ propriâ, & alienâ, non est tantum supernaturalis utramque subsistentiam coniungi, sed etiam supernaturalis naturam terminari subsistentiâ alienâ, independentem ab utriusque subsistentiæ coniunctione. Ex eodem capite censo magis supernaturalis esse naturam terminari duabus subsistentiis alienis, quam vna subsistentia propriâ, & alienâ, quia in utroque casu subsistentiarum compositio est æquæ naturaliter repugnans, & in primo utraq; terminatio secundum se sumpta, independentem ab altera est supernaturalis, & in secundo tantum terminatio alienæ subsistentiæ supernaturaliter contingit, propriâ enim terminatio feclusa coniunctione cum terminatione alterius subsistentiæ naturalis est.

12 Obiicies. Patres, & Concilia inferunt naturam humanam Christi carere propriâ subsistentia, quia est terminata subsistentiâ Verbi: ergo non potest natura humana Christi terminari propriâ subsistentia, & alienâ, aliâ non rectè inferretur est terminata subsistentiâ alienâ: ergo caret subsistentiâ propriâ. Respondeo Patres, & Concilia inferre defectum propriæ subsistentiæ in natura humana Christi, ex eo, quod subsistat subsistentia Verbi, quia non potest naturaliter eadem natura duplici subsistentia terminari, quæ illatio optima est, etiam si supernaturaliter potuisset aliter contingere, sicuti bene omnes inferimus existentiam substantiæ, ex existentia accidentium, ubi fides oppositum non docet, etiam si supernaturaliter accidentia sine substantia possint existere. Similiter inferunt Patres, & Concilia sub speciebus panis existere corpus & sanguinem Christi, item sub speciebus vini, etiam si ex vi verborum sub speciebus panis tantum sit corpus, & sub speciebus vini tantum sit sanguis, quia naturaliter mutuo iunguntur corpus, & sanguis in homine viuo, etiam si supernaturaliter possint separari.

13 Occurrit P. Lugo suprà sect. 6. Tantum & forsitan maius miraculum est auferri à natura completa propriam subsistentiam, quam illam conferre subsistentia propriâ, & alienâ, quia sicut datur repugnantia iuxta sententiam, quam defendimus naturalis tantum, & non essentialis in eo, quod natura terminetur duplici subsistentia: sic naturaliter repugnat naturam completam carere propriâ subsistentia. Cur ergo magis dicendum est auferri propriam subsistentiam, ne subsistat miraculose eadem natura per duplicem subsistentiam, & non potius manere propriam subsistentiam, ne maneat natura sine passione sibi connaturaliter debita. Respondeo supposita subsistentia Verbi terminante naturam humanam nullum esse miraculum hanc carere propriâ subsistentia, quia etsi subsistentia sit debita naturæ completæ, quando caret alienâ, & eidem debitum sit carere alienâ ut habeat propriam, non tamen debita est eidem naturæ propriâ subsistentia, ex suppositione quod habeat alienam, sicuti non est debita frigiditas aquæ ex suppositione, quod calore informetur; sed supposita informatione caloris, attenda existentia causarum naturalium naturaliter caret frigiditate, & huius informatio supernaturalis esset supra id, quod debebatur aquæ, & contra id, quod debebatur calori, quo supponimus aquam informari. Rateret ergo forsitan tantum, seu maius miraculum esse naturam hæc alienâ subsistentia non terminatam propriâ carere, quam illâ propriâ & alienâ terminari, quia naturæ non terminatæ subsistentia aliena debita esset propriâ subsistentia, & illius carentia esset contra existentiam ipsius naturæ, nulla causa eandem carentiâ exigente; cum verò natura affecta subsistentia aliena caret propriâ, etsi hæc carentia sit contra existentiam naturæ, & iuxta existentiam alienâ subsistentiæ, & ratione huius est carentia subsistentiæ, quæ tunc temporis non debetur, & qua naturaliter caret natura. Addo in multorum sententia naturam humanam Christi non habere appetitum ad propriam subsistentiam dum est affecta subsistentia Verbi.

14 Inquires an si daretur suppositum cuius subsistentia esset identificata cum naturâ, posset ipse natura alienâ subsistentia terminari. Assertiva pars suaderi videtur, quia si potest natura terminari alienâ subsistentia, dum actu propriâ distinctam retinet: ergo etiam si illam haberet identificatam eodem modo posset terminari. Respondendum tamen est negativè, quia si natura identificata cum subsistentia, alienâ subsistentia terminaretur non solum natura, sed

C c etiam

etiam subsistentia cum ipsa identificata, terminaretur alienae subsistentiae, & non solum assumeretur natura, quae subsisteret, sed suppositum, & ipsa formalis subsistentia, quod implicat.

PUNCTUM VI.

Nonnulla expediuntur de subsistentiis.

I Primò inquiritur, an natura possit conservari à Deo absque omni subsistentia. Negat Scotus in 3. distinct. 1. & satis consequenter ad sua principia, cum enim ipse teneat subsistentiam esse quid negatiuum, hoc non potest adimi, nisi adueniente illo cuius est negatio, cum tamen hoc sit vnio ad aliud suppositum, sit non posse naturam priuari propria subsistentia absque vnione ad aliud suppositum, ac proinde subsistere subsistentia aliena eo ipso quod non subsistat subsistentia propria. Ex his qui docent subsistentiam esse quid negatiuum adherent Scoto, P. Soar. in Metaph. disp. 34. sect. 5. n. 35. P. Fonseca lib. 5. c. 8. q. 6. sect. 5.

2 Melius fert communis sententia naturam posse diuinitus manere nudam omni subsistentia, hanc tenet Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. P. Valent. t. 4. disp. 1. q. 1. punct. 2. §. nec obstat. P. Lugo disp. 12. sect. 7. P. Albert. de prædic. subst. disp. 3. q. 4. P. Hurtad. disp. 11. sect. 9. §. 123. P. Arriaga disp. 4. sect. 13. subsect. 6. Sententiam hanc teneo & probo. Natura est prior causalitate subsistentia: ergo antequam intelligatur subsistentia, intelligitur natura existens: ergo siue postea existat subsistentia, siue non existat, existet natura. Sæpe hoc argumento vsus sum præcipue Controu. 2. Physic. punct. 7. ad probandum materiam ex se posse existere naturaliter sine forma, si semel naturaliter, vel supernaturaliter forma explicetur, ubi egi de dependentia à posteriori, & ostendi, quam agrè possit defendi; sed quidquid sit de hac dependentia à posteriori argumentum prædictum conuincit naturam, ut existentem, tantum dependere à posteriori subsistentia, si aliquo modo dependet, quam dependentiam potest Deus supplere, & illa non obstante naturam conservare, supra id, quod exigit, seu casu quo non exigeret conseruationem ex defectu subsistentiae. Secundò efficaciter eadem conclusio probatur ex eo, quod nulla appareat contraditio in eo quod conseruetur natura sine subsistentia, siue qua diuinæ omnipotentiae nihil negandum est. Constat antecedens ex argumentorum solutione.

3 Obiicies primò. Si natura daretur sine subsistentia esset per se, & non esset per se, quæ sunt contradictoria. Ellet per se quia non inueneretur alteri, non esset per se, quia non haberet subsistentiam. In eadem rationem coincidit argumentum aliud, quod vulgò circumfertur. Implicat effectum formalem sine forma; sed si natura existeret sine subsistentia esset effectus formalis subsistentiae, quia natura existeret per se, quod est effectus formalis subsistentiae: ergo implicat naturam existere sine subsistentia. Respondeo naturam sine subsistentia extitutam per se, hoc est, non in subiecto inhaerentis, à quo educeretur, quod habet per creationem, non tamen extitutam per se, hoc est, positiuè terminatam, & perfectam propria subsistentia, & vltima ipsius perfectione; in quibus nulla est contraditio, quia non diceretur natura esse per se, & non esse per se sumpto per se in eodem sensu, sed in diuersis, in quibus esse per se, & non esse per se non opponuntur, quia non opponuntur esse creatum, & independentem à subiecto, quem modum essendi per se haberet natura sine subsistentia, cum hoc quod est non habere proprium terminum, & vltimam perfectionem, quod esset in natura carente subsistentia non esse per se, neque alium modum non essendi per se haberet. Ad illud de effectum formalem subsistentiae, dicendum est ex doctrina tradita effectum formalem non esse naturam non existentem in subiecto inhaerentis, quæ esset, deficiente subsistentia, sed natura vltimò perfecta, proprioque gaudens termino, seu suppositum, & constitutum ex natura, & vltima perfectione illius, videlicet subsistentia, quod suppositum deficiente subsistentia neutquam esset.

4 Obiicies secundò. Implicat rem esse sine proprio termino intrinseco: sed subsistentia est terminus intrinsecus naturæ: ergo implicat naturam existere sine subsistentia. Antecedens probatur in linea quantitatis, quæ si infinita non sit, non potest non proprium habere terminum. Distinguo primam propositionem: Implicat rem esse sine ter-

mino intrinseco, quando terminus realiter identificatur cum re terminata, concedo maiorem; quando ab illa fauore modaliter distinguitur, nego maiorem. Deinde distinguo minorem: subsistentia est terminus intrinsecus naturæ, identificatus cum illa, nego: distinctus saltem modaliter, concedo: & vltimò nego consequentiam. Ad exemplum adductum de quantitate dico lineam fuisse itam, quæ non possit conservari sine termino in opinione, quæ licet terminum vocat indiuisibile vltimum illius eiusdem rationis cum alijs; in opinione verò, quæ continuatur puncta concedit specie à reliquis distincta, dicendum est posse lineam sine his indiuisibilibus conservari.

Obiicies; eo ipso, quod à re aufertur talis modus necessarius illi modus oppositus contingit, sicuti eo ipso, quod à quantitate demas educationem, illi creationem contingere necesse est: ergo eo ipso, quod à natura demas subsistentiam propriam, quæ est per se necessario illi aliena continget, quæ sit in alio tanquam in supposito. Respondeo antecedens vniuersaliter non esse verum, licet in exemplo adducto educationis, & creationis illius doctrina speculatiua supra vera sit, quia nullum ens creatum potest esse sine dependentia ab aliqua causa, & cum omnis dependentia à causa efficiet sit actio, & hæc adæquate diuidatur in educationem, & creatiuium, rectè tenet consequentia; sententia hæc non esteducta: ergo est creata; & è contrà, non est creata: ergoeducta. In præsentia autem materia non specialis innuitur ratio, propter quam dicamus de potentia absoluta non posse entitatem existere sine subsistentia, sicuti reperitur ne possit existere sine actione. Adde in omnium sententia naturam tantum posse dependere à posteriori subsistentia, res verò creata dependent à priori ab actione, quam supponit.

Obiicies tertio. Natura non potest esse sine præsentia, ergo neque sine subsistentia. Notauit bene Arriaga eodem modo posse inferri: ergo neque sine passionibus, vel argui materia non potest esse sine præsentia: ergo neque potest esse sine forma substantiali. Respondeo naturam posse existere de potentia absoluta sine subsistentia, quia in hoc nulla est repugnantia, quidquid sit de alia questione, an possit entitas sine præsentia existere, cui, qui negatiuè respondet, admittit antecedens, & reddet pro disparitate rationem, quæ mouetur ad affirmandum entitatem non posse etiam diuinitus sine præsentia existere: licet etiam mihi antecedens negare, qui defendo Controu. 15. Physic. Punct. 7. posse entitatem creatam omni præsentia absoluta, quia tamen difficultatis argumentum in illatione non consistit, sed tota est in antecedenti, quod longè difficilior est consequenti, ut intra proprios materiæ terminos coerceretur arguens, satis erit antecedens omittere, neque aliam tertiis disparitatem reddere, si asseras certum tibi esse non esse repugnantiam in eo quod natura existat sine subsistentia, etiamsi admittatur in eo, quod entitas sit sine præsentia, quia etiam hac admissa quæcumque illa sit certum est solui omnia argumenta, quibus intenditur probare inuolueret contraditionem naturam existentem sine subsistentia. Neque in his quæ de potentia absoluta procedunt arguendum est negatiuè à paritate huius conclusionis ad aliam, sed à paritate rationis repugnantiae, quam in vtraque agnoscimus assigna ergo repugnantiam, quam inuenis in eo, quod sit entitas sine præsentia, & tunc ego disparitatem reddam propter quam ratio illa repugnantiae non inueniatur in eo, quod natura existat sine subsistentia, aut defendam, si admittam rationem illam eo modo se habere respectu subiecti in ordine ad præsentiam, & subsistentiam, non esse veram rationem repugnantiae, & neutrum ex illa implicare.

Insuper alia difficultas, an natura existens sine subsistentia conseruetur eodem influxu quo conseruabatur dum erat cum subsistentia, vel cum alio distincto. Conseruandum esse cum alio docet P. Albertinus supra n. 7. Melius docet Hurtad. supra ex Patre Soar. naturam eodem influxu conseruandam esse, quia natura non dependet à priori à subsistentia tanquam à principio; sed ad summum à posteriori, quia non illi debetur conseruatio deficiente subsistentia, quæ dependentia non variat actionem; quæ idem concursus, qui datur naturæ subsistenti, quia illi debetur, potest dari à Deo quando non debetur. Eadem ratione dixi loco citato de materia, eadem actione à Deo conseruandam esse sine forma, quæ cum illa conseruabatur. Adde neque quoad modum esse supernaturalem, seu indebitum concursus, quo natura sine subsistentia conseruaretur, tantum enim

enim esset supernaturale ipsam propria subsistentia carere, sicuti de materia dicebam loco citato naturaliter esse conseruandam si supernaturaliter omni forma expoliaretur. Ratio esset eadem in vtraque materia petita ex prioritate, quam habet materia respectu formæ, & natura respectu subsistentiæ, cum qua haud facile valet intelligi dependentia à posteriori, quam in natura respectu subsistentiæ meditatur Soar. 3. p. 1. disp. 8. sect. 1. §. alio modo.

8 Solet inquiri, an subsistentia sit de essentia hominis. Respondendum est negatiuè, quia essentia idem sonat, ac natura, deinde quia dicimus Verbum assumptisse totam naturam, & totam hominis essentiam, tamen subsistentiam non assumpsit. Si tamen homo sumatur secundum naturam completam, non quatenus natura, quæ est completa dicit in obliquo id, per quod completur; sed quatenus illud dicit in recto, & formaliter quatenus est suppositum, seu persona, subsistentia posset dicit de essentia hominis, quia est id, per quod formaliter constituitur suppositum & sicuti calor est de essentia calidi, ut calidi, sic subsistentia est de essentia suppositi formaliter, ut suppositi, quia sicuti implicat esse calidum sine calore, sic implicat esse suppositum sine subsistentia. Hic tamen loquendi modus frequens non est inter Philosophos, neque proprius in Philosophia, ideo absolute dicendum est subsistentiam non esse de essentia hominis aut suppositi, quia iuxta frequentem, & proprium loquendi modum, cum inquiritur, an aliquid sit de essentia hominis, non intelligitur de essentia suppositi reduplicatiuè, sumpti formaliter ut suppositi, sed tantum specificatiuè, hoc est, an sit de essentia hominis, qui est suppositum, seu persona.

9 Inquirendum non est, sed supponendum, subsistentiam constituitur formaliter suppositum in esse suppositi contra Capreol. qui in 3. dist. 5. q. 3. docuit existentiam, & subsistentiam non distinguere realiter, reperiri tamen in eadem entitate duplicem formalitatem: vnam, quæ facit rem esse extra causas, & existentia dicitur; alteram, quæ naturam facit esse per se, & dicitur subsistentia, nihilominus asserit hanc non esse constitutum suppositi in esse suppositi, sed importari ut additum, sicuti terminus à relatione, qui formaliter non est constitutum relati formaliter ut relati, licet ab illo dependeat tanquam ab aliquo extrinseco, quo modo asserit suppositum à subsistentia dependere: Capreoli fundamenta hæc sunt: subsistentia est passio naturæ: ergo fluit à supposito: ergo non constituit suppositum. Concedo antecedens, & nego consequentiam, quia etsi passiones aliæ à supposito dependant, & ad illas producendas requireretur subsistentia ex parte principij, passio illa per quam suppositum constitueretur non procederet à supposito, neque subsistentia ex parte principij subsistentiam, seu naturam subsistentem supponeret; sicuti præsentia non supponit ex parte principij, quod per illam præsens constituitur, aliam præsentiam, neque principium formaliter, ut præsens, licet ad producendum omnem effectum distincti à præsentia ex parte actus primi præsentia supponatur.

10 Arguit secundò: Existentia non est de essentia creaturæ: ergo neque subsistentia est de essentia suppositi. Concedo antecedens, & distinguo consequens, subsistentia non est de essentia suppositi specificatiuè sumpti, concedo consequentiam; reduplicatiuè formaliter ut constituti in esse suppositi, nego consequentiam. Posse uti eadem distinctione in antecedenti, quia existens formaliter, ut existens, & ut dicit rationem creaturæ abstractibilem ab existenti, & & possibili iam contractam ad esse existentis, ut conditioni, & oppositi cum esse possibili dicit existentiam tanquam rationem formalem constitutum, sicuti album ut album dicit albedinem, ut illius constitutum, sine qua implicat existere formaliter album, licet possit existere substantium quod denominabatur album. Sic conceptus creaturæ, quæ denominatur existens concipi potest sine ipsa existentia, ipsa verò creatura formaliter, ut existens sine existentia concipi non valet.

11 Arguit terciò: Si subsistentia esset de essentia suppositi non esset Christus vnioe homo nobiscum, nam subsistentia in Christo est diuina, in nobis humana, quæ inter se essentialiter differunt: ergo si subsistentia esset intrinseca supposito hominis, non posset hic homo habens propriam subsistentiam conuenire vnioe cum Christo. Respondet Christum vnioe esse hominem, cum alio quouis homine, quia habet naturam humanam, quæ vnioe conuenit cum natura cuiusvis hominis, ex qua natura essentia

Francisc. de Ouedo, Philosoph. Tom. 11.

hominis desumitur, & non ex subsistentia, natura enim eadem eundem hominem constituit, quacumque subsistentia specie differenti terminetur, sicuti eadem natura diuina constituit eundem Deum cum triplici subsistentia, quarum qualibet ab alia specie differt.

12 Non inconsequenter potuisset procedere Durandus, qui docuit in 1. dist. 33. q. 1. in 2. dubitat, subsistentiam non componere suppositum cum natura, quia cum ipse asserat suppositum tantum per rationem à natura distinguui, & ubi nulla est realis distinctio nulla possit esse compositio rectè in suis principiis inferitur subsistentiam non componere naturam cum supposito. Non tantà specie consequentiæ docuit eandem conclusionem Caietan 3. p. q. 4. art. 2. cum ipse fateatur subsistentiam modum esse positum naturæ superadditum. Fundamentum Caietani hoc est: terminus non componit cum re terminata, sed subsistentia est terminus naturæ: ergo non componit suppositum cum natura. Antecedens probat exemplo puncti terminatiui, quod ex communi Philosophorum sententia cum linea quam terminat non componit.

13 Dixi potuisse Durandum consequenter ad sua principia procedentem docuisse conclusionem propter rationem dictam, verumtamen aliud fundamentum iecit ad illam adstruendam, quo intendit nullum modum posse cum alia re componere. Sic arguit: Nullus modus componit cum natura: sed subsistentia est modus: ergo subsistentia non componit cum natura. Supponit minorem, quam iuxta illius principia, qui tantum distinguit per rationem naturam à supposito, negandam esse arbitror. Maiorem probat: omnis compositio fit per hoc quod vna res inhereat alteri, vel per se subsistat alteri vnita, sicuti se habet anima respectu corporis: sed modus non inhereat in natura, neque per se subsistat naturæ vnitus: ergo non componit cum natura.

14 Fert communis sententia subsistentiam cum natura componere suppositum, in qua questione de vocibus tantum potest esse dissidium, quia apud omnes est certum suppositum constare ex natura, & subsistentia, an verò subsistentia dicenda sit componens cum natura, vel terminans naturam, questio est purè de voce, in qua magis placet communis loquendi modus, quia subsistentia formaliter constituit suppositum in esse suppositi, quod est esse formam suppositi, ut suppositi, & omnis forma pars dicitur formalis illius, quod constituit cum alio, quod præsupponit, sicuti præsentia dicitur forma huius concreti præsens formaliter, ut est concretum accidentale constitutum ex subiecto, & ex præsentia. Neque refert subsistentiam esse modum, ut putauit Durandus, quia de ratione partis componētis tantum est esse alteri vnitam, vel immediatè per se, vel per vnionem superadditam, potest enim dari compositum substantiale constans materia, & forma substantiali per se ipsas vnitis nulla superaddita vnione interiecta. Neque principium Caietani vniuersaliter est verum, potest enim dari terminus, qui cum re, quam terminat constituit, & componat non rem terminatam, seu habentem terminum, sed terminatum substantiuè, seu illud quod resultat ex re terminata, & ex ipso termino. Fateor punctum lineæ, non dici lineam componere, in opinione, quæ puncta terminatiua specialia admittit, & continuum constituit ex infinitis partibus, quia secundum hanc sententiam secluso hoc puncto intelligitur tota essentia lineæ, quæ dicit quantitatem extensam versus longitudinem, ad quam extensionem punctum illud non conducit, quia indiuisibile cuiusque addatur non facit maius secundum hanc sententiam. In opinione Zenonis si punctum speciale terminatiuum admittatur impenetrabile cum aliis partem componere diceretur, si verò penetrabile constitueretur non erit pars lineæ propter eandem rationem, quia excluditur punctum à ratione quantitatis in Aristotelis sententia.

15 Potest inquiri an subsistentia possit separari à natura, cuius est subsistentia, cui questioni facile respondeo in opinione, quæ subsistentiam rem esse defendit, & non modum posse separari; non verò in opinione, quæ asserit subsistentiam esse modum, propter communem rationem rei, & modi, quorum hic inseparabilis est à re cuius est modus, & illa à quacumque alia, cuius non est modus, separari valet.

16 Peti etià solet quibus rebus subsistentia conueniat. Dixi iam subsistentiam conuenire toti composito, & posse conuenire materiæ, formæ, & modo vnionis. Explicui etiam ibidem an possit vnioni hypostatice subsistentia conuenire,

C c 2 restat

restat modò dicendum an conueniat accidentibus. Nulli accidenti substantiam cōpetere dum subiecto inheret citra controuersiam est inter Dōctores, an illi conueniat dū per creationem extra subiectum conferatur cōtrouersum est. P. Vasq. t. 3. in 3 p. disp. 149. c. 2. P. Soar. ibid. disp. 59. sect. 2. concl. 2. P. Lugo tom. de Incarn. disput. 12. sect. 7. num. 94. sentiunt quantitatem Eucharisticā per creationem existentem independentem à subiecto deberi modum quēdam superadditum, quo constituitur per se existens. Oppositam sententiam tradidi Controv. 3. de anima Punct. 4. ubi dixi potentis à subiecto separatis nullum deberi modū superadditū distinctum à creatione, quod de omnibus accidentibus verum reputo, quia præcisè per creationem constituitur accidens existens independentem à subiecto, & nullum fundamentum superest ad concedendū modum alium illi existendi per se, aliā posset substantia Verbi vnica accidenti supplere modum illum, & Verbum vniri posset hypostaticè accidenti sicuti potest vniri animæ rationali separatæ à materia, quod nullo modo est admittendum.

17 Circa causas substantiæ certum esse existimo naturam seu subiectum cuius substantia dicitur terminus esse, causam materialem substantiæ propriam, etiam si nonnulli apud P. Soar. disp. 34. Metaph. sect. 6. n. 22. putent substantiam nullam habere causam materialem, sed creati per se ipsam subiecto affixam, quod omni caret fundamento, neq; in hac mente fuit P. Soar. loco citato, ubi tantum substantiæ negauit modum superadditum, quo vniretur subiecto, quam inherentiā appellat, & illi dependentiam ab eodem subiecto tanquam à causa materiali concedit. De causa efficiēti maior est difficultas. Docet P. Albertin. suprà q. 10. cum Caietano & Capreolo substantiam produci à generante, & non ab ipsa natura. Mouetur Caietanus, quia putat substantiam non distingui ab existentia, quam produci à generante certum est. Non assentitur Albertinus, qui merito asserit substantiam distingui à naturæ existentia, id eo ratione Caietani omiſsa hanc adducit. Actiones sunt suppositorum, hoc est, procedunt à natura in priori naturæ terminata substantia, ergo substantia non potest procedere à natura, cuius est substantia, quia hæc non potest supponi subsistens in illo priori, in quo præcederet propriā substantiam producendam. Ratio hæc efficax non est, tum quia principium quod supponit non est verum, tum quia etiam si natura deberet supponi subsistens ad alios effectus à substantia distinctos producendos, non ita deberet supponi ad producendam ipsam substantiam, per quam formaliter constituitur subsistens, ut sæpe de substantia, & de aliis formulis similibus dixi, præcipuè de propria præsentia, ad quam producendam, vel recipiendam non debet supponi subiectum præsens, et si ad alios effectus ita debeat intelligi, ut probaui Controv. 16. Physic. Punct. 4.

18 Arguunt alij: Anima rationalis non potest producere suam vnionem, ergo neque natura suam substantiā. Posset eodem modo inferre: ergo neque natura suas passiones. Respondeo animam rationalem non posse producere suam vnionem, quia nulla forma producit aliquid in subiecto, à quo dependet, vel cui vnitur, nisi quatenus cum illo composuit quoddam totum, & quatenus actus est forma illud informans, & cum nulla forma possit supponi ut informans subiectum ante vnionem, nulla potest supponi in actu primo potens suam vnionem producere. Hac de causa neque calor à subiecto eductus potest suam producere vnionem. Ex quo non inferitur naturam non posse propriam substantiam producere. Sed adhuc posset instare, etiam si natura deberet supponi subsistens ad alias actiones, non ita debet supponi ad substantiam producendam, per quam constituitur subsistens, ergo etiam si forma debeat supponi informans ad reliquas actiones exercendas in subiecto non debet supponi informans ad producendam informationem, per quam formaliter informans constituitur. Resp. disparē, esse rationem, quia natura suam substantiam producit per simplicem quādam emanationem independentem ab alio subiecto, forma verò non potest ita suam vnionem producere, sed dependentem à subiecto extraneo, & si substantialis sit dependentem ab illius dispositionibus, ad quas actiones distinctas à simplici emanatione in proprio subiecto exercendas debet intelligi actu informans. Adde formas accidentales non agere in proprium subiectum nisi per actionem æquiuocam terminatam ad alia accidentia specie distincta.

19 Substantiam produci à natura docet ex D. Thoma P.

Soar. disp. 34. Metaph. sect. 6. quem sequitur P. Lugo sect. 1. citata n. 14. P. Hurt. disp. 11. sect. 9. §. 120. P. Ariag. disp. 4. sect. 13. sub. 3. in qua questione nulla firma ratio potest cogitari, ut bene monent nostri Dōctores, qui sententiam ci Dōctoris esse videntur, cui propter hanc rationem assentiunt. Adde substantiam esse vltimā perfectionem naturæ, quam ipsa per simplicem emanationem posse producere verosimilius esse videtur.

Disputant aliqui, an substantia producatur per eandem actionem, per quam natura producitur, quæ difficultas locum non habet in opinione eorum, qui asserunt substantiam produci ab ipsa natura, quia secundum hanc sententiam diuersum est principium, à quo producit natura, & principium à quo producit substantia: ergo actiones, per quas producuntur substantia, & natura diuersæ sunt. Insuper si natura est principium actionis, per quam producit substantia, & substantia, & natura producerentur per ipsam actionem, natura esset principium actionis, per quam ipsa produceretur. Neque in opinione illorum, qui asserunt substantiam produci à generante admitti deberet hæc questio, quia in multorum sententia, qui materia, & formæ vnitis eandem substantiam indiuisibiliter tribuunt, non potest non substantia materia, & formæ per eandem actionem produci, at materia, & forma non producuntur per eandem actionem, ergo distinguuntur actiones, quibus producuntur materia, & forma ab actione, quæ illarum substantia producitur. Rursus, siue substantia sit simplex siue composita, substantia dependet in genere causæ materialis à natura, quā afficit, seu à subiecto, quod constituit subsistens, ergo illud supponit produci, ergo antequam sit productio substantiæ præintelligitur, & supponitur productio naturæ, quæ constituit subsistens: ergo non possunt natura, illiusque substantia per eandem actionem produci.

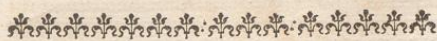
PUNCTUM VII.

De diuisione substantiæ in primam, & secundam.

Noster Vall. in prædicamento Substantiæ totam questionem tertiam in octo sectam capitā instituit de hac diuisione substantiæ in primam, & secundam, & P. Albertinus in prædicam. Substantiæ disput. 3. q. 11. plures refert opiniones circa modos, quibus hæc diuisio ab authoribus intelligitur, quas omnes omitto, quia res est leuissimi momenti, in qua nihil temporis sine ipsius iactura impenditur. Primam substantiam definiuit Aristoteles, quæ, neque in subiecto est, neque de subiecto aliquo dicitur. Secundam descripsit, genus, & species, in quibus insunt prima. Clariùs eosdem conceptus his vocibus exprimes: substantia prima est ens per se singulare. Substantia secunda est ens per se abstractum. Individuum prima substantia dicitur, & ratio indiuidui communis secunda appellatur, quia hæc ab illa abstrahitur, & mente nostra indiuidua subsequitur, quæ supponuntur ut prima abstractionis materia, ideo non incongruè ab Aristotele primæ substantiæ dicuntur, & ratio abstracta, secunda substantia appellatur, non quia in re talis, nisi quia per nostros conceptus non intelligitur, quovsq; primæ substantiæ, seu indiuidua præintelligantur.

Circa hanc diuisionem bene notat Hurtadus cum aliis plurimis non posse dici vniuocam, neque analogam, quia membra diuidentia non differunt per aliquid reale, sed tantum per rationem, ac proinde si strictè loquendum sit, talis designatio substantiarum diuisio non est, quia substantia ut sic diuidi nequit in primam, & secundam, quia substantia ut sic dicit substantiam abstractam, quæ est substantia secunda: ergo diuisum adæquatè conuertitur cum altero membro diuidenti, & aliud excludit, & idem erit sic substantiam diuidere, ac dicere: ratio communis substantiæ, alia est communis, in vnum membrum diuidens, quod adæquatè conuertitur cum diuiso, à quo, nec formaliter differt, alia est indiuidua, in alterum membrum, quod destruit rationem formalem cum quo opponitur. Posset tamen dici reduci hanc substantiarum assignationem ad diuisionē subiecti in accidentia. Sume illud reduci tam respectu diuisionis, quam diuisionis propriæ.

proprie non esse talem, quam respectu differentie subiecti in accidentia, quia non vtrumque membrum afficitur aliquo accidenti, ut significatum nomine primæ, & secundæ substantiæ, quia prima substantia, videlicet Petrus, prout hoc nomine significatur, quod exprimit rationem indiuiduam, per quam ex mente Aristotelis in ratione primæ constituitur, nullum dicit accidens: Secunda verò tantum dicit accidens quoddam extrinsecum, videlicet abstractionem. Subsistit tamen diuisio ex parte vnius membri diuidentis, si intelligamus tamquam differentiam constitutam extrinsecum accidens, videlicet abstractionem, & ex parte alterius negationem huius accidentis, ita ut diuisum abstrahatur ab abstractione & a negatione abstractionis, & consideretur indifferens ut abstrahatur, & non abstrahatur, & contrahatur ad substantiam secundam per abstractionem positam, & ad substantiam primam per negationem huius abstractionis positam intellectam.

CONTROVERSIA VII.

De secundo membro diuidenti quod est quantitas.

DPLEX vulgo circumfertur Quantitas; quædam dicitur quantitas *molis*, perfectionis alia. Quantitas *molis* dicitur, quam per extensionem, & impenetrabilitatem in rebus corporeis agnoscimus, quæ specialem sibi vendicat formalitatem. Quantitas *perfectionis* transcendens est omnibus entitatibus, quæ cuiusvis propriam perfectionem importat, iuxta quam, quæ perfectiora sunt, maiora vocamus. Vnde Augustinus libro 6. de Trinit. capite 8. dixit *in his quæ non mole magna sunt, hoc maius est, quod melius est.* De hac perfectionis quantitate non in præfenti agendum est, sed de quantitate molis, de qua tota instituitur Controversia.

PUNCTUM PRIMUM.

An quantitas sit accidens speciale distinctum à substantia & reliquis accidentibus.

Nominales omnes apud Patrem Soar. in Metaphys. disp. 4. sect. 2. defendunt quantitatem non esse speciale accidens distinctum à substantia, & reliquis accidentibus, sed omnes entitates corporeas per se ipsas exigere extensionem, & impenetrationem, quæ quantitati tribuuntur. Itaque asserunt materiam primam ex se esse impenetrabilem, secluso alio quocumque accidenti, & formas substantiales, & accidentales similiter per se ipsas esse impenetrabiles independentem à quocumque alio ipsis superaddito. Secundum hanc sententiam tot erunt quantitates specie distinctæ, quot sunt entia corporea, quantitas enim identificata cum substantia erit substantialis, & quantitas identificata cum accidenti accidentalis erit, eademque ratione distinguuntur quantitates identificatæ cum accidentibus specie distinctis, licet enim in eadem ratione formali quantitatis conueniant, siue hæc sit radix impenetrationis, vel fundamentum extensionis, aliæque quævis formalitas.

2. Quantitatem esse speciale accidens distinctum à reliquis aliis entitatibus defendunt Angelicus Doctor. 3. p. quæst. 77. art. 2. & in 4. dist. 12. q. 1. art. 1. & Scotus in 4. dist. 12. quæst. 2. & in 2. quæst. 9. vtrumque Ducem vtriusque Scholæ sectatores sequuntur, quos ferè omnes nostræ Societatis Doctores comitantur. His subscribo tanto auctoritatis vtriusque Scholæ pondere tractus, nullaque firmâ ratione pro sententia negante quantitatem superadditam alleclusus. Quod si robustam nimis nullam inueniam pro sententia quantitatem distinctam adstruente, in illam magis inclinant probabiles coniecturæ, & in his, quibus subscripsit communis consensus dum vrgenti aliqua ratione non impugnantur, aliud non est desiderandum fundamentum, ut amplectantur.

Franciscus Quædo, Philosoph. Tom. II.

Probant Thomistæ quantitatem distinguendam esse à materia. Conceptus materiæ primæ est esse subiectum receptiuum formarum, sed in hoc conceptu non includitur ratio quantitatis: ergo materia prima rationem quantitatis non includit. Eadem proportionem sit argumentum de forma, præcipue de forma hominis, quæ spiritalis est, quo factò faciliè proceditur ad compositum, quia si quantitas distinguitur à materia, & forma distinguitur à composito, quod tantum dicit materiam, formam, & unionem, nemo enim dicit quantitatem distinctam à materia, & forma cum vnione esse identificandam. Hoc argumentum ut benè vidit Arriag. disp. 5. sect. 1. subsect. 1. rem non probat, quia licet conceptus quidam sit, & constitutus materiæ sit esse subiectum receptiuum quantitatis, hoc non impedit esse identificatam realiter cum materia prima aliam formalitatem quantitatis, quæ non pertinet ad specialem conceptum metaphysicum materiæ, tum quia communis materiæ, & formæ, tum quia præcisè per conceptum subiecti receptiuum formarum substantialium adquatè constituitur in esse materiæ, & metaphysicè distinguitur à forma, & à reliquis entitatibus, quæ materia non sunt. Quod si aliquid valet prædicta ratio, posset, ex illa probari posse dari aliquam materiam primam, quæ non habeat identificatam formalitatem quantitatis, siquidem talis formalitas non est de conceptu constitutio materiæ, neque de conceptu entis corporei, adhuc ut existentis, cum nulla possit assignari repugnantia in eo, quod datur ens corporeum existens, cui illa quantitatis ratio non competat, quod per aliam formalitatem corpoream poterit constitui, & ex nullo capite possit desiderari formalis ratio quantitatis, ut intelligatur, & de facto sit existens quoddam subiectum receptiuum formarum in esse corporis constitutum per exigentiam quantitatis distinctæ, aliâve formalitatem, ex his quæ possunt assignari ad constituendum corporei gradum.

Fortius sit argumentum ad homines contra Nominales. In horum sententia quælibet entitas habet secum suam quantitatem identificatam, & est radix propriæ extensionis: ergo quando accidentia eidem subiecto vniuntur, duæ quantitates identificatæ cum accidentibus inter se penetrantur, & materia quæ est quantitas penetratur cum forma substantiali, quæ similiter est quantitas, & tot quantitatibus penetratur, quot sunt formæ accidentales cum substantiali, quibus vniuntur, cum omnes sint quantitates, & cum omnibus necessariò penetratur, ut illis vniatur. Vfus est Aristoteles hoc argumento libro secundo de anima, textu sexagesimo nono, ubi probat lumen non esse corpus, quia se penetraret cum aëre, & ita penetrarentur duo corpora. Respondent Nominales non posse duas quantitates penetrari, quando pertinent ad diuersa subiecta, secus quando pertinet ad idem subiectum, & ita possunt plura accidentia eidem vnita subiecto penetrari, licet non possint duo subiecta inter se distincta penetrari. Hac ratione vim retinet illatio Arist. Si enim lumen esset corpus non subiectaretur in aëre, & ita eo ipso quod cum aëre penetraretur, penetrarentur duæ quantitates non respicientes idem subiectum, quod est absurdum. Huius solutionis doctrina omni fundamento est destituta, vnio enim ad subiectum commune non potest facere penetrabiles quantitates, quæ vnione seclusæ impenetrabiles sunt, neque negatio vnionis potest conducere ad impenetrabilitatem, quam quantitates eidem subiecto vnite non haberent, quia vna quantitas non resistit penetrationi alijs quantitatibus per negationem vnionis, quam cum illa habeat, vel cum alio communi vtriusque quantitatis subiecto, neque hæc negatio vnionis potest requiri, ut vna quantitas aliam propulset, & actiue producat impulsu, quo illius penetrationem non patitur. Accedit ad hæc, omnia accidentia Eucharistica secundum hanc sententiam nullum habere commune subiectum, ac proinde naturaliter inter se non possent penetrari. De hoc argumento, & de alijs, quæ ex Eucharistia sumuntur iterum meminero.

Respondent alij quantitates specie similes esse impenetrabiles, non verò quantitates diuersæ rationis, & hac ratione posse penetrari materiam, & formam substantialem, & cum his omnes formas accidentales, licet illarum quælibet sit quantitas, quia non est quantitas eiusdem rationis cum illa, cum qua penetratur, & penetrari nequeunt duo corpora cuiuscumque rationis illa sint, ne penetreretur duæ materiæ primæ, quæ quantitates sunt eiusdem

Cc 3 omnino